

HÜSEYİNZADE ALİ TURAN'IN ARŞİVİNDEKİ BELGELER - 1

Yavuz Akpınar-Gözde Güngör

Özet

Hüseyinzade Ali Turan'ın şahsî arşivi 2007 yılında kızı Feyzaver Alpsar hanımefendi tarafından Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün Arşivi'ne bağışlanmıştır. Bu eserler bölümümüzde "Hüseyinzade Ali Turan Arşivi" adı altında oluşturulan birimde muhafaza edilmektedir. Hüseyinzade Ali Bey'in bu arşivdeki evrakı tamamen tasnif edilmiştir. Burada tasnif edilen belgelerin önemli bir bölümü araştırmacıların bilgi ve dikkatine sunulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Hüseyinzade Ali Turan, Türk Fikir ve Edebiyat Hayatı, II. Meşrutiyet Dönemi, Azerbaycan-Türkiye İlişkileri, Azerbaycan Matbuat Tarihi

The Documents In The Archive Of Husseinzadeh Ali Turan –I

Abstract

Husseinzadeh Ali Turan's personal archive has been donated to the archive of Turkish Language and Literature Department in the Faculty of Letters, Ege University by his daughter Feyzaver Alpsar in 2007. These donated documents are being kept in our department; that has a special section was created under the name of "Archive of Hussein Ali Turan". The documents of Hussein Ali Turan located in this archive have been completely classified. A significant part of the documents classified herein is brought to the attention of researchers as in the following article.

Key words: Husseinzadeh Ali Turan, Ideals on Turkism and Literary Life, constitutional monarchy, constitutionalism, Relationships between Azerbaijan and Turkey, History of the Press in Azerbaijan.

Aslen Azerbaycan Türklerinden olan ve Türk fikir tarihinde unutulmaz izler bırakan Hüseyinzade Ali Turan Bey (1864-1940)'in şahsına ait özel ve resmî belgelerden; bazı eserlerinin elyazma ve basma nüshalarından; kendisine ve çevresine ait fotoğraflardan; mektuplardan; bazı şahıslara ait elyazma eserlerden; çeşitli gazete, dergi nüshalarından ve kitaplardan oluşan arşivinin, kızı Feyzâver Alpsar Hanım tarafından 2007 yılında Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Arşivine bağışlandığını ve “Hüseyinzade Ali Turan Arşivi” adıyla Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde özel bir odada koruma altına alındığını daha önce dergimizde duyurmuştuk (Akpınar: 2007b).

Bu arşivde, az sayıda da olsa Hüseyinzade Ali Bey'in eşi Edhiye, oğlu Selim Turan, kızları Saide Santur ve Feyzaver Alpsar hanımlara ait belgeler, Hüseyinzade Ali Bey'in vefatından sonra ailenin eline geçmiş bazı eserler, süreli yayınlar vs. gibi dokümanlar da bulunmaktadır. Bütün bu dokümanlar, tarafımızdan türlerine göre bir ayırım yapılarak tasnif edilmiştir.

Hüseyinzade'nin arşivinde kendi eserlerinin matbu ve el yazma nüshaları (şiiirleri, tercümelere, ilmî eserleri, bazı makaleleri ve çeşitli konularda 1900'lü yılların başından itibaren notlar aldığı küçük defterler), arşivin en değerli kısmını oluşturmaktadır. 1926 Bakû Türkoloji Kongresi sırasında tuttuğu notları, çeşitli kayıtları içeren birkaç küçük defter de bunlar arasındadır. Bazı Azerbaycanlı yazarların el yazma belgeleri ve eserleri de bu arşivin eşsiz dokümanları arasındadır.

Hüseyinzade Ali Bey'in kendi yazılarının yayımlandığı birçok gazete ve dergi, bazıları tam sayı bazıları da kupür olarak arşivde bulunmaktadır. Kitaplar, daha az sayıdadır. Arşivin en dikkate değer belgeleri arasında fotoğraflar da bulunmaktadır. XIX. asrın sonlarından yakın döneme kadar geniş bir zaman diliminin şahidi olan bu fotoğraflar, Hüseyinzade Ali Bey'in aile muhitinin dışında birçok tarihî, siyasî, edebî şahsiyet ve faaliyeti yansıtmaktadır.

Bütün bu arşiv belgelerini bir kitap hâline getirip basmayı da planlamış bulunuyoruz. Diğer yandan Hüseyinzade Ali Turan Bey için bir web sayfasını hizmete açma çalışmalarının devam ettiğini de yeri gelmişken duyurmak istiyoruz. Arşivde bulunan bütün dokümanların önemli bir kısmı dijital ortama aktarılmıştır. Geride kalanların da yakında aktarılma işlemi tamamlanacaktır.

Arşivden herhangi bir belgenin kopyasını almak için bize müracaat edecek araştırmacılara, yayımlayacakları makale veya kitaptan bir nüshayı arşive göndermeleri şartıyla, istedikleri belgenin dijital kopyalarını vermeye hazır olduğumuzu burada duyurmak istiyoruz. Büyük bir özveriyle bölümümüze bu bağış yapan muhterem Feyzaver Alpsar hanımefendinin de

arzu ettiği gibi, arşivin güvenli bir şekilde muhafaza edilmesi ve bilimsel araştırmalarda kolaylıkla kullanılması bizim görevimizdir.

* * *

Hüseyinzade Ali Bey'in dönemin önde gelen fikir ve sanat adamlarıyla, siyasi şahsiyetleriyle yakın ilişkileri vardı. Bu sebeple kendisine yazılan onlarca mektup, kartpostal, davetiye günümüze kadar aile içinde özenle muhafaza edilmiştir. Bu mektuplar, arşivdeki en önemli belgeler arasındadır. Ali Haydar Midhat, Abdullah Cevdet, Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu, Dr. Bahaeddin, Ahmet Kemal, İsmail Hakkı, Ahmet Raik, Ferhad Ağazade, H. S. Ayvazof... gibi Türkiye içinden ve dışından birçok tanınmış şahsın yazdığı mektuplar, fikir ve edebiyat hayatımızın karanlıkta kalmış birçok yönünü aydınlatacak mahiyettedir.

Şimdiye kadar bu mektuplardan Abdullah Cevdet Karlıdağ'ınkileri Şerife Çağın (Çağın 2010), Hasan Sabri Ayvazof'uninkileri Ömer Özcan (Özcan 2010) ve Ahmet Kemal'in bir mektubunu da M. Kayahan Özgül (Özgül 2010: 53-55) arşivden alarak yayımlanmışlardır. Ayrıca Ahmet Raik'inkiler Nazım Muradov, Yusuf Akçura'ninkiler Yavuz Akpınar, Ahmet Ağaoğlu'nunkiler Yılmaz Özkaya ve Ali Haydar Midhat'inkiler de Halef Nas tarafından neşre hazırlanmıştır; yakında bunlar da yayımlanacaktır.

Azerbaycan'ın tanınmış şairlerinden Muhammed (veya Azerbaycan'da kullanıldığı şekliyle Mehemmed) Hadi'nin "*Kahraman Türk Askerlerine*" adlı şimdiye kadar bilinmeyen bir şiiri de arşivden alınarak tarafımızdan *Kardeş Kalemler* dergisinde (Akpınar 2007a) yayımlanmıştır.

Hüseyinzade Ali Turan Bey'in arşivinde bulunan diğer belgeleri, fırsat buldukça dergimizde de okuyuculara sunacağız.

Derin bilgi ve tecrübeye sahip olmasına rağmen son derecede mütevazı olmayı daimi bir tavra çeviren ve belki de yaradılışı sebebiyle her zaman şahısların ve olayların arkasında durmayı seçen; öne çıkmaktan hoşlanmayan Hüseyinzade Ali Bey'in, dönemin birçok şahsiyetinin de açıkça belirttikleri gibi çevresi üzerindeki büyük tesirlerini, izlerini bu arşiv üzerinde yapılacak araştırmalar, daha ayrıntılı bir şekilde ortaya koyacaktır, diye düşünüyoruz.

Şimdilik "*Hüseyinzade Ali Turan Arşivi*"nin mektup, kitap ve süreli süreli yayınlardan oluşan önemli bir bölümü, bu yazımızda, arşivde tasnif edildiği gibi, türlerine göre, ayrı ayrı listeler hâlinde okuyucularımıza ve araştırmacılara sunulmaktadır.

Geride kalan, Hüseyinzade Ali Bey'in kendi elyazma veya matbu şiir ve nesir eserleri; tercümelere; adres ve not defterleri; şahsına ait resmî belgeler; başkalarına veya Rusya Türklerine ait bazı elyazma ve basma dokümanlar;

ekseriyeti Hüseyinzade Ali Bey'in kendisine ve çevresindeki şahıslara ait fotoğraflar vs. de dergimizin gelecek sayısında okuyucularımıza sunulacaktır.

* * *

Mektupların düzenlenmesinde şu sıra takip edilmiştir: “Mektubu yazan, mektubun yazıldığı tarih ve yer, mektubun hitap kısmı ve ilk cümleleri”. Çok kısa bazı notların, davetiyelerin ise tamamının verilmesi tercih edilmiştir. Bazı mektupları kimin yazdığı belli değildir veya imza okunamamıştır. Böyle mektuplarda yazan “(?)” ile gösterilmiş ve listeye de bu şekilde alınmıştır. İmzalar karine ile okunabiliyorsa veya tahmin edilmişse, ait olduğu düşünülen şahsın adından sonra yine “(?)” işareti konulmuştur. Mektuplar yazana göre alfabetik sırada verilmektedir. Aynı şahsa ait mektuplar ise kronolojik sırada listeye alınmıştır. Bazı mektuplardaki isimlerin kim olduğunu Feyzaver Alpars Hanım'dan sorduk. Onun göndermiş olduğu açıklamalar dipnotlarda gösterilmiştir.

Mektupların bazıları orijinal değil; fotokopidir. Bu gibi mektupların özellikle Saide Santur Hanım'dan bazı araştırmacılar tarafından alındığını tahmin ediyoruz. Bu hususta Ramiz Abutalibov'un Saide Hanım'a yazdığı bir mektup arşivde bulunmaktadır. Ayrıca Hüseyinzade Ali Bey'in amcası oğlu Sadık'ın (General Sadık Bey Ağabeyli) birçok mektubunun da Azerbaycan'daki akrabalar (?) tarafından aileden alınarak Bakû'ya götürüldüğünü tahmin ediyoruz.

Arşivdeki kitaplar yazar adlarına göre tertip edildi ama yazarı olmayan veya belirlenemeyenler kitap adıyla listeye alındı.

I - MEKTUPLAR :

1- Hüseyinzade Ali Bey'e Yazılan Mektuplar

- (?), 7.IV.1913 (Rusça bir mektubun not kısmı).
- (?), Ali Bey'e yazılmış Rusça mektup, 4 sayfa.
- (?), 30 Sentabr Tiflis. “Türkçe faziletli ve reşadetli efendim. Be-ıstılah-ı bende dost-ı muazzama bad ez...”. (Not: Mektup Farsçadır).
- (?), (İmza okunamadı). Tarihsiz. Balahanı Mektebi (Bakû). İzzetli Ali Beyeflendi Hazretlerine. El-maruz. Uhuvvet ve münasebet (?)-i kadimeye binaen on beş güne karib bir zamandan beri burada...” (Not: Arap harfleriyle yazılmıştır).
- (?), (İmza okunamadı H. Cabbar?) 16 Mayıs 1322 Dersaadet. “Efendim hazretleri, epeyce zamandır zat-ı âlinizden hiçbir haber alamadık. Meyusluktan sonra...” (Not: Fotokopidir).

- (?), 28 Kanun-ı Sani 1911 Dersaadet. “Muhterem Efendim Ali Bey...”.
- (?) **Avarant (?)**, 16 Yanvar 1904. Bakû. “Dorogoy Ali». (Not: Rusça mektup, fotokopi).
- (?) **Avarant (?)**, 14 Sentyabr 1904. Bakû. “Dorogoy Ali”. (Not: Rusça mektup, fotokopi).
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. 9 Mart 1905 Annemase Geneve. “Ya Ali, mektubun yedime vasil oldu. Son derecede sevindim ve hele Rusya’da, Türkiye’ye nispeten cennet-i ala olan Rusya’da bulunduğuna ayrıca memnun oldum...”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. 23 Mart 1905. “Ya Ali, 10 Şubat 1905 tarihli mektubunu almış ve mufassal bir cevap yazıp Bakû’ya göndermişim...”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. 10 Avril 1905 Annemase. “Ya Ali, ya kardeş, uzun mektubunu alalı hemen bir hafta oldu. Ancak bugün cevap yazabiliyorum...”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. 1 Mayıs 1905. “Kardeşim, Kaspi gazetesine ikinci makaleyi gönderiyorum. Yazdığım mektupların cevabını almadım. Bir mufassal mektubumla kartlarını aldım...”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. 11 November 1906. “Nur-i didem Ali, çoktan beri beklediğim mektub-ı mufassalın nihayet geldi; fakat ben sana istediğini kadar mufassal ve mükemmel yazmak için asude-hatır değilim”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. Tarihsiz. “Şah-ı Merdanım, Ali! Vaadinizde bulunacak kadar salâbet-i iradet göstermedinizi. Bana mufassala bir mektup yazmayı vaadedeli dört ay oldu...”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. Tarihsiz. “Kardeşim Ali, Füyuzat için bir musahabe, bir manzume, bir de Jül Sezar’ın son kısmını taahhütlü olarak gönderiyorum...”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. 20 Mart 190(?). “Nur-i Didem Ali Bey, 25 Kanun-i sani tarihli mektubun geldi. Beni bu kadar uzun müddet mektupsuz bırakmak hiç özür kabul etmezdi...”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. 6 Jullet 1908. “İki gözüm Ali Bey, senin bu sukût-ı muannidine bir mana veremiyorum. Hasta mısın, yoksa bir sebeb-i gayr-i mevcut ile bana darıldın mı?”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. 1 Decamber 1908. “Azizim Ali, layuadd aylar bekledikten sonra bir mektubunu aldım. Ben İstanbul’a gitmişim, beş günden beri avdet ettim...”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. 5 April 1909. “Nur-i aynım Ali Bey, sükûtunuzdan canım sıkıldı. Jül Sezar’dan bir haber yok. Eğer tabetmiyor iseniz taahhütlü olarak bana göndermenizi rica ederim...”.

- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. 24 Avrı 1909. “Nur-i aynım, Aliciğim, nedir bu sükün-i muannit? Ne oluyorsun? Rica ederim bir cevap ver...”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.]. Tarihiz. Kahire. “Kardeş, bu varakayı sana veren kuru ve zayıf Çerkesçe, Türkçe, Fransızca ve İngilizce mütekellim zat, “Giyomtel”dir; senin ve benim kardeşimizdir...”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.] 12 Mah-i cari (Yıl?). “Kardeşim, mektubuna süratle tanazzurum. İctihat oralarda marufiyyet kasp etmesi için hiçbir fırsat-ı hizmeti kaçıрма...”.
- Abdullah Cevdet** [Karlıdağ, Dr.] 28 Şubat 1922. “Muhıbb-i azizim Ali Bey, Hikmet Bey, aziz ve kıymettar gençlerimizden ve dostlarımızdandır. Yusuf Bey ile Bakû’ya gideceklerdendir...”.
- [Abdurrahim Talibov hakkında]**, Preussische Correspondenz (Prussukaya Korrespondensiya), Ponediclinuk’, 17 İyul 1905 No: 471 (Not: Mirza Abdurrahim Ağa Talibov hakkında Almanya’da gazetede çıkan haberin Rusça tercümesi?).
- Abdurrahim [Talibov?]**, 31 Avgust (1910?) Seşenbe, (Mektup değil, Farsça bir not).
- Abdurrahim [Talibov]**, 1326, “Maarif-perver mahıubum. Huzurunuzda seyahatname kitabı...”.
- Abdurrahim Talibov**, 18 Yanvar 1909, “Mahıub-ı maarif-perverim...”, (Farsça).
- Abdurrahim [Talibov]**. 29 Yanvar 1908, (Farsça).
- Abdurrahim [Talibov]**. 13 November 1910, “Fe it şevem. Mektub-ı mahıub-ı şeref-vüsul bahşid ez...”, (Farsça).
- Abdurrahim [Talibov]**. 14 Sentyabr (Yıl ?) (Farsça).
- Abdülhak (Haluk?)**, 10 Nisan 1932 Maçka Palas, “Hüseyinzade Ali Bey, Muazzez ve muhterem efendi hazretleri”.
- Ağabekov (?)**, Evvel-i Safer 1323 / 25 Mart 1905. “Azizü’l-vücut Ali Bey. Hemın kâğız ile bir yerde gönderdim hidmetüze...” .
- Ağaoğlu Ahmed**, “Azizim Ali Bey; Gönderdiğim paranın makbuzunu unutup göndermemişim. Bu kere lütfen gönderiyorum...”, 24 Kanun-i Sani 1931.
- Ağaoğlu Ahmed**, “Azizim Ali Bey; Mektubunu aldım. Teşekkür ederim. Bilhassa tashih-i hata için...”, 22 Kanun-i Sani 1931.
- Ağaoğlu Ahmed**, “Cher Ali Bey...”, Mektubun sonundaki not: “Bu mektup Merdekan’dan Bakû’ya gönderilmiştir.” (Mektup Fransızcadır).
- Ağaoğlu Ahmed**, 10 Nisan 1329, “Hüseyinzade Ali Bey Efendiye; Azizim bazı taraflardan benim İstanbul mebusluğuna namzetliğim tevkif olunmaktadır...”.

- Ağaoğlu Ahmed**, 14 Eylül 1329 (1922), “Azizim Ali Bey; Hüseyinkulu Han’ın oğlu Sadık Paşa vesaire hakkında...”. (Not: 1 varaktır).
- Ağaoğlu Ahmed**, 15 Kanun-ı Sani 1931, “Senden gayet mühim bir ricam vardır. Mu’tat ihmali bu kere terk ederek ricamın hemen icrasını isterim...”.
- Ağaoğlu Ahmed**, 17 Kanun-ı Sani 1931, “Azizim Ali Bey, Bundan birkaç gün evvel sana bir mektup yazdım.”.
- Ağaoğlu Ahmed**, 1923, “Ömer Hikmet Bey’den bir mektup aldım. Uğradığı iftiradan pek müteessir olmuş...”.
- Ağaoğlu Ahmed**, 21.3.1931, “Azizim Ali Bey; Dil Encümeni’nden olan alacağın için vekil beyle ve Celal Sahir Bey’le görüşüm...”.
- Ağaoğlu Ahmed**, 23 Kanun-ı Evvel 1922, “Aziz Yoldaş; Bu mektubum cevapsız kalan üçüncüsüdür...”. (Not: üç sayfadır).
- Ağaoğlu Ahmed**, 27 Kanun-ı Sani 1329, “Hüseyinzade Ali Bey Efendiye; Aziz yoldaşım Ali Bey 15 Teşrin-i Sani tarihli mektubunuzu büyük bir meserretle aldım...”, (Not: 1 varak, fotokopidir).
- Ağaoğlu Ahmed**; 10 /12 /1338, “Hüseyinzade Ali Bey Efendiye”. (Not: 1 varak fotokopidir).
- Ağaoğlu Ahmed**; 28 Kanun-ı Sani 1329, “Muhterem kardaşım efendim; 7 Kanun-i Sani tarihli mektubunuzu aldım...”.
- Ağaoğlu, A(hmet)**, 25 Ağustos 1339 [1922], “Azizim Ali Bey; Son mektubunu aldım ve bütün ailece büyük bir lezzetle okuduk” (Not: 1 varak, fotokopidir).
- Ağaoğlu-Sitare-Ahmed**, Ankara 17 Teşrin-i Evvel 1922, “Aziz Kardeşim Ali Bey, “Şimdiye kadar sana mektup yazmadığının günah olduğunu pekiyi idrak ediyorum...”, (Not: 1 varak, fotokopidir).
- Ahmet Ağa Aliyef**, 12 Yanvar 1913. “Huzur-ı pahi... Efendim Ali Dadaş!”, (Not: Hüseyinzade tarafından mektubun sonuna “teyzezademin mektubu” diye yazılmış).
- Ahmet Kemal [Akünal]**, 16 Mart 1322 Varna, “Azizim efendim; Size şu birkaç satırı şairin “Ehl-i dil birbirini bilmemek insaf değil” fetva-yı rindanesinden cüret alarak yazıyorum...”.
- Ahmet Kemal [Akünal]**, 23. Kanun-ı Sani? 1907, Varşova, “Kardeşim Ali Bey, Bir cevelan-ı muhtasar ve seri ihtiyarına mecbur oldum. Paris’e kadar varıp durmadan avdet edeceğim...”.
- Ahmet Raik**, 1 Eylül 1932, Lefkoşa. “Muhterem kadimi dostum Ali Bey Efendi Kemal-i İhtiramla”, (Not: Mektup Latin harfleriyle yazılmıştır).

- Ahmet Raik**, 13.12.1906, “Huzur-ı edibanelerine Aziz ve muhterem Ali Bey”.
- Ahmet Raik**, 22 Haziran 1906, “Huzur-ı Alilerine. Hamiyetperver Efendim Hazretleri, Rusya’daki kardeşlerimiz arasında...”.
- Ahmet Raik**, 26 Cemaziyel evvel 1324 / 18 Temmuz 1906/, Lefkoşa/Kıbrıs, “Azizim Efendim Hazretleri, “Hayat’a Bir seneden beri...”.
- Ahmet Raik**, 26 Eylül 1907, “Mir-i kemalatperverim Ali Bey efendi, Draper’den bir miktar tercüme takdim ediyorum.”.
- Ahmet Raik**, 27.12.1906 Lefkoşa/Kıbrıs. “Azizim Ali Bey İngiliz üdeba-yı meşhuresinden...”.
- Ahmet Rauf**, (Doktor, Hariciye memurlarından) 12 Şubat, (Yıl?), “Muhterem efendim, Geçen cumartesi günü Abdullah Cevdet Bey’in evinde...”.
- Ahmet Yumni** (Doktor), 21 Mayıs 1907, Fas, Mağribü’l-Aksa, “Huzura, Azizim Doktor, Bakû’da Türkçe Füyuzat isminde bir musavver risale neşreylediğinizi...”.
- Akçura Yusuf ?**, 1 Kanun-i Evvel 1327 İstanbul. “Azizim Ali Bey, Yurt’un iki sayısı bugün çıktı. Birincisini ”, (Fotokopidir, ismi yazılı değil).
- Akçura Yusuf**, 15.03.1932 Ankara. “Azizim Ali Bey, mektubunu vaktinde aldım ve heman Maarif vekâlet-i Celilesine müracaat ettim...”. (Not: “TBMM Azasına mahsus” antetli kağıda yazılmıştır, fotokopidir).
- Akçuraoğlu Yusuf**, 08.04.1932 Keçiören. “Aziz ve muhterem Ali Bey; burada nihayet ilkbahar geldi. Benim bahçe beyaz zerdali...” (Not: “Akçuraoğlu Yusuf” antetli kâğıda yazılıdır, fotokopidir).
- Akçuraoğlu Yusuf**, 13 Teşrin-i Sani 1327, “Azizim Ali Bey, bugün arkadaşlarımızdan Aziz Bey geldi. Türklüğe ait bazı eserlerin satıldığı yerleri filan sordu. Selamınızı getirdi. Bildiğim şeyleri söyledim”.
- Akçuraoğlu Yusuf**, 18 Nisan 1908, Bahçesaray. “Muhterem Ali Beyefendi, sizi on yıldan beri gıyaben tanırım. Şark vapuruyla İstanbul’dan Trablus’a sefer ederken Küçük Cevdet Kafkasyalı Ali Bey diye sizi medh edip bitiremezdi.” (Not: Tercüman gazetesi antetli kâğıda yazılmıştır).
- Akçuraoğlu Yusuf**, 2 Kanun-ı Sani 1329, İstanbul. “Efendim hazretleri bu defa Rusya’dan gelen amcazadem Akçuraoğlu Hasan Bey’e memleketimizin sebab-i iftiharî olan zevatın aşinalığını kazandırmak istediğimden Kanuni sani beşinci Pazar günü Tokatlıyan’da...”. (Not: Yemeğe davet pusulası).
- Akçuraoğlu Yusuf**, 23.6.1931 Zürih. “Pek muhterem Ali Bey, rahatsız olduğunuzu bugünlerde işittim. Çok müteessir oldum. İnşallah geçmiştir...”, (Not: “Akçura Oğlu Yusuf” antetli kâğıda yazılmıştır. Fotokopidir).
- Akçuraoğlu Yusuf**, 3.2.1929, Keçiören, Ankara. “Azizim Ali Bey, mektubunuzu vaktinde aldım. Belki işi bitirir de, neticeyi yazabilirim

diye şimdiye kadar bekledim.”, (Not: “Akçura oğlu Yusuf” antetli kağıda yazılmıştır).

Akçuraoğlu Yusuf, 4 Eylül 1932 Göztepe.. “Azizim Ali Bey, hani sen bize lütfen gelip bir selam verecektin. Bekleye bekleye gözlerimiz yollarda kaldı.” (Not: “İstanbul mebusu Akçuraoğlu Yusuf” antetli kâğıda yazılmıştır).

Akçuraoğlu Yusuf, 9.6.1932 Keçiören, Ankara. “Azizim Ali Bey; nihayet top yine senin tarafa atıldı. Şimdi kolleginiz şair Miralay Doktor Ahi bir telefon...” (Not: “İstanbul mebusu Akçuraoğlu Yusuf” antetli kâğıda yazılmıştır, fotokopidir.).

Akçuraoğlu Yusuf - (Prof. Dr. Esat Paşa). 18.12.1337 [18 Şubat 1921] Ankara. “Azizim Ali Beyefendi, heman iki ay oluyor ana vatana ayak bastık. Hava-yı hürriyeti teneffüs etmekle bahtiyar oldum; fakat iki sene tevali eden tesirat ve hâdis olan vukuat o kadar mütenevvi ve mütehalif ki henüz...” (Not: üst kısmı Esat Paşa'nın, alt kısmı da Yusuf Akçura'nın elyazısıyla yazılmıştır, kart postaldır.).

Akif (Üsküp Osmanlı ajansı muhabiri), 10 Ağustos 1328 Üsküp. “Huzur-ı edibanelerine, Mücahid-i muhterem Ali Bey”.

Akif (Üsküp Osmanlı ajansı muhabiri), 4 Ramazan 1330 Üsküp, “Huzur-ı âlilerine, Edib-i muhterem efendim, İhtiramat-ı faikamı takdim eylerim...”.

Akif (Üsküp Osmanlı ajansı muhabiri), 6 Ramazan 1330 Üsküp. “Huzur-ı kerem-kâriyelerine, Edib-i muhterem efendim. Bundan evvel yazdığım mektuplar ile bu mektubumu teyit ediyorum...”.

Akil Muhtar. 15 Temmuz 1917. Stockollm-Berlin. “Kardeşim Ali, trenimiz bir az tehirle Grällebog’a vasil oldu. Bizi malumunuzu olan vapur bekliyordu...” (Not: Grällebog-Lassnitz” antetli kâğıda yazılmıştır).

Ali Asgar Aliyev, (Tarihsiz) Tiflis. “Ali Beyefendim, ümitvarım mizac-ı şerafet meabınız kemal-i sıhhat ve mesudiyet üzere yaşamaktadır...”.

Ali Asgar Aliyev, “Kıble-i muazzam, bir yıldan bu ana kadar şeref-i huzur-ı hazret-i âliden mahrum olduğundan naşi gayet derecede mükedder olup...” 23 August 1911, Tiflis.

Ali Ekber Han Behmen, Camaziyelevvel, İstanbul, (Tarihsiz), “Dost u aziz-i muhterem”, (Farsça).

Ali Haydar Mithat, 10 Teşrin-i Sani 1906, Paris. “Doktor Hüseyinzade Ali Bey. Mir-i hamiyet-perverim ve muhterem efendim, mektubunuzu memnuniyetle aldım ve mektubunuzdan müteessif oldum. Hayat ceridesinin tadil-i meşagih etmesi de ayrıca...” .

- Ali Haydar Mithat**, 12 Kanun-ı evvel 1906, “Mir-i muhteremim, azizim efendim. Füyuzat’ı memnuniyetle aldım. Mevki-i intişara muvaffakiyetinizden dolayı zat-ı âlinizi samimane tebrik eder ve pederim tercüme-i hali hakkında yazmış olduğunuz makale-i hekimaneye ve resme arz-ı teşekkür ederim...”.
- Ali Haydar Mithat**, 14 Haziran 1906 Genevie. “Aziz Hüseyinzade Ali Beyefendi, her ne kadar zat-ı âlilerini şahsen bilmiyorsam da Hüseyin Bey’den ve Doktor Cevdet Efendiden hakkınızda birçok takdirat işitmiş olduğumdan şu birkaç satırı yazmaya mecbur oldum.”
- Ali Haydar Mithat**, 14 Kanun-i Sani 1907, Paris. “Mir-i muhteremim, azizim efendim. Bazı ahval-i siyasiyeye mebni Londra’ya gitmiş idim. Avdetimde kartpostalınızı buldum. Teşekkür ederim...”.
- Ali Haydar Mithat**, 20 Haziran 1907. “Mir-i muhterem azizim efendim 17 numarolu Füyuzat’ta mecmuanın heyet-i tahririyesine muavenet için Mısır’dan Kemal namında birinin celp edildiği ilan olunuyor. Ben bu zatı şahsen bilmem...”, (Not: “Mektubun sol üst köşesinde “mahremane” kaydı vardır).
- Ali Haydar Mithat**, 5 Ağustos 1906. “Mir-i muhterem azizim efendim”.
- Ali Haydar Mithat**, 6 Ağustos 1907, Paris. “Hüseyinbeyzade Ali Bey Efendiye. Mir-i muhteremim ve muazzezim, efendim. Zat-ı âlinize lütfen tekrar abone parası irsal ediyorum. Bilmem doğru mudur? Bir de bir mektup takdim ediyorum.”.
- Ali Hüseyin Hüseyinzade (Dr. Salyanlı)**, 22.09.1927 Hamburg. “Pek Muhterem Profesör Hüseyinzade Ali Beyefendi’ye, Ben Azerbaycan’ın Bakû civarında Salyan şehrinde 1898 senesinde tevellüd etmiş 1920 senesinde Avrupaya geldim ve tıp mesleğini intihap ettim”.
- Ali Merdan Topçubaşı**, 4 April 1913, Bakû, “Dorogoy Ali Bey...”, (Rusça mektup).
- Ali Merdan Topçubaşı**, 23.6.1920 Paris. “Dorogoy Ali Bey...”, (Rusça mektup. Fotokopi).
- Ali Merdan Topçubaşı**, 28.4.1925 St. Cloud. “Dorogoy Ali Bey...” (Rusça mektup. Fotokopi).
- Ali Saidzade**; (Ali Oruj Saîdzade), 16.06.1928 Moskova. “Menim muhterem ve hiç unutulmamış muallimim, ihtimal menden bir mektup almakla çok çok hayret etmiş olacaksınız. Siz Türkoloji kurultayına gelende men Moskova’da idim ve derslerim mene sizinle görüşmek için Bakû’ya gelmeye imkân vermedi...”.
- Ali Şevki Efendi**, 25 Teşrin-i Sani 1339. “Huzur-ı alilerine arz-ı acizdir, lütfettiğiniz eserlerinizi okudum. Çok memnun oldum.” (Not: Mektubun

- sonuna Hüseyinzade'nin elyazısı ile "Saide'nin okuduğu Süleymaniye iptidai mektebinin müdürü" notu yazılıdır.).
- Anna Karalyeva - Zaharis Karolyev**, 29 İyun 1909, "Milostiviy Gosudar' Gospodin' Ali Guseyinzade", (Rusça).
- Anna Karalyeva - Zahariy Karolyev**, 27 Aprel 1909, "Milostiviy Gosudar' ", Saratov (Rusça).
- Anna Yakovlevna** [’ya HüseyinzadeAli Bey’in Mektubu], 22 Mart 1909, Bakû. "Anna Yakovlevna", (Rusça).
- Anna Yakovlevna Karalyeva**, 3 İyun 1909, Saratov. "Vısoko Uvajayemiy Gospodin' Ali Bek Guseyinzade" (Rusça).
- Anna, Yakovlevna Karalyeva**[’ya HüseyinzadeAli Bey’in Mektubu], 20 Sentyabr 1908, "G(ospodin) Karolyev' ", Bakû (Rusça).
- Anne Yakovlevnoy Karolevoy ili Zahariyu İvanoviçu Karolyevu**, 22 Mart 1909 Bakû. "Uvajayemiy Naş' Blagodatel" (Rusça).
- Asiye**; Hemşireniz, "Birader-i azizim, efendim; Akşam hanımlar geldi görüştük. Haziran'ın 25. pazartesi günü nikâhın icrasını arzu ediyoruz." (Eski yazı, tarihsiz).
- A(yın). Celil** (Mekteb-i Sultani mezunu); 20 Ağustos 1906, Orenburg. "İdareye" "Efendim, Hayat ceride-i muhteremlerini birinci defa olarak fenni bir makale yazıyorum. Bir tecrübesini görelim makbul olursa ileride daha yazmak mümkündür...".
- Aza-yı Encümen-i Hayriye-i İraniyan**, (İstanbul (tarihsiz). "Çün canibi haladullah...". (Not: İran Hayır Cemiyetinin davetiyesidir.).
- Azerbaycan Halk Maarif Komiserliği**, 1 Mart 1926 Bakû. (Not: Türkoloji Kongresi dolayısıyla).
- Azerbaycan Halk Maarif Komiserliği**, 2 Mart 1926 Bakû, Ali Bey Hüseyin Zade'ye, (Not: Türkoloji Kongresi dolayısıyla).
- Azerbaycan Halk Maarif Komiserliği**, 28 2 1926 Bakû. Profesör Ali Bey Hüseyin Zade'ye (Not: Türkoloji Kongresi dolayısıyla).
- Aziz**, 14.7.1935, Ankara (Rusça) .
- Aziz**, 23.12.1935 "Aziz ve muhterem amcam".
- Aziz**, 5.10.1935 Ankara. "Azizim Mehmet Bey".
- Aziz**, Tarihsiz. (Rusça).
- Bahaettin Chakir (Dr.)**, 6 Temmuz 1906 Madelaine/Paris. "Huzur-ı biraderime. Kardeşim azizim Ali Bey Hüseyin mektup elinize geçince hayretinizi mucip olacağına şüphe etmem...".
- Bahaettin, (Doktor) [Şakir?]**, 4 Eylül 1906. "Aziz kardeşim, gönderdiğin gazete ve küçük hikâye kitabı ve kartı alarak son derece mesrur oldum.".

- Bahaettin Şakir (Dr.)**, (Tarihsiz) Paris. “Birader-i azizim ve refik-i muhteremim. Evvelemerde çoktan beridir mektup yazamadığım için senden taleb-i af ederim...”.
- Celal Ünsi**. 2 Eylül 1326 Ankara. “Darülfünun müderrislerinden Doktor Ali Bey’e Efendim Hazretleri; Müttekaddim arıza buraya İranlı sefarethanesini inşaaya memur-ı mütezammın...”, Not: “Türkiye Cumhuriyeti Matbuat Müdüriyet-i Umumiyesi Matbuat Şubesi” antetli kâğda yazılmıştır. (Fotokopidir).
- Celaleddin** (Dr. Muhtar).¹ 10 Teşrin-i Sani 1944 Paris. “Azizim Ali Hüseyin Bey; Çok kederler duyacağınız bir haber: Ali Bey Topçubaşev ayın beşinci günü vefat ve sekizinde defnedildi. Merhum son zamanlarda çok, fevkalade çok (?) bir müzayakada imiş”.
- Celaleddin Muhtar** (Dr. Djelaleddin Mouhtar), 29 Ağustos 1911 Paris. “Azizim Ali Bey; mektubunuza teşekkürler. “Rahat ediniz” diyorsunuz dert bir değil; yangın başıma iş çıkardı...”.
- Cemal?** (Tabip), 17 Ağustos 1334. “Azizim kardaşım, ramazanda İstanbul’a geldim. Bir senedir gelmedim. Cemiyet-i Tedrisiye-yi İslamiye müdürü biraderim Cemil Bey İstanbul’a geldiğim vakit mutlaka sizi bulup görmekliğimi tembih ettiğinizi söyledi”.
- Cihangir**. (Azerbaycan Muhacir Reis-i zabitan heyeti reisi), “Doktor Hüseyinzade Hazretlerine Muhacir hanemizin resmi küşadında yarın bayram Cuma günü saat 11’de Kumkapı Nişancası Kâtip Selim Mahallesinde...” (Davetiye).
- [Davetiye]**, Reis-i cumhur Gazi Mustafa Kemal’in Bursa seyahatine katılacak İstanbullulara verilen davetiye, İstanbul, 1336? Not: Davetiyenin arkasında resmi mühür vardır.
- [Davetiye]**, “Yenikapı Mevlevihanesi’nde miraç sebebiyle yapılacak kutlamaya matbu davet”, 1 Şabanü’l muazzam 1341.
- Eleni**.² 28 Temmuz 1328 (1912). “İzzetlü Ali Bey Efendi; Doktor Bey Efendi, Dersaadetten misafere edeli 18 gün oluyor...” (Not: Mektubun üzerine isim yoktur. Hüseyinzade’nin elyazısıyla ve renkli kalemle tarih atılmış ve “Eleni”den 1912 (?) yazılmıştır).
- E(lif). Hakkı** (?), “Doktor Ali Hüseyin Bey Kardeşimize, iki gözüm muhterem kardeşim efendim, zat-ı âlinizin Bakû’da şubat nihayetinde intikal edecek

¹ Celaleddin Muhtar: Dr. Celal Muhtar. Kemal Muhtar Mukhtar, Akil Muhtar Özden, Celal Muhtar Özden farklı soyadlarını almış 3 doktor kardeşler. (Feyzaver Alparsar’ın açıklaması. Bundan sonra sadece “F. A.” olarak kısaltıldı.

² Eleni: Babamın evlenmeden evvel ki yardımcısı.(F. A.).

- olan Türkiyat kongresi'ne gidecek heyet meyanında olduğunuzu...”, (Not: Aslı yoktur, fotokopidir. Eksiktir. Mektubun sonunda “E(lif). Hakkı” diye yazılmış ve sonuna da soru işareti konulmuştur. İsmail Hakkı Baltacıoğlu olabilir mi?).
- Emin Abid**, 12 Teşrin-i sani 1927 Bakû. “Muhterem ve Aziz Üstad Ali Beyefendi, son mektubunuzu almadan bile sizin meselenizi Komünist gazetesi nezdinde takip ettiğime emin olabilirsiniz...”.
- Emin Abid**, 22 Nisan 1927 Bakû. “Muhterem ve aziz üstad Ali Beyefendi, İstanbul'dan çıkmadan Bakû'da basılan kitabınızın hakk-ı tahririni temin için bana tavassut-ı hak vermişsiniz. Sizden bir vekâletname alamamakla beraber bendeniz...” (Not: Komünist gazetesinde basılan “Garbın İki Destanında Türk” kitabına ödenecek telif hakkının hakkında).
- [Erozan] Celal Sahir**, 17.1.1931 Ankara. “Muhterem Efendim, agriothymie kelimesiyle = hastalık hakkında= aïgu, chronique kelimelerine karşılık olarak şimdiye kadar neler kullanıldığını yerine Türkçe ne tabirler koymak mümkünse onları bildirmenizi rica ile hürmetimi teyit ederim.” (“T.C. Maarif Vekâleti Dil Heyeti, Sayı: 5” Antetli kâğıda yazılmıştır.).
- Faik Sabri** (Musavver Terakki Gazetesi Müdürü), 5 Nisan 1908 Paris. “Bakû'da Füyuzat gazetesi sermuharriri Dr. Ali Hüseyin Bey Efendinin huzur-ı âlilerine, Mir-i muhterem efendim müsaade buyurunuz da kendi kendimi takdim edeyim...”.
- Feracullah Pendzade?** (Ahund), 10 May 1911. “Fazıl-ı şehr-i edib-i yegâne-i binazir meta-ı ekrem Cenab Ali Bey Hüseyinzade Hazretlerine. Efendim, Zat-i Alilerinin millet-i necibe-i İslamiyeye...”.
- F. A. (Ferhat Ağazade)**; 3 May 1911 Bakû. “Üstad-ı Muhteremimiz Ali Bey, İntizarında olduğumuz mübarek mektubunuz ahirü'l emir bize bugün çattı ve çok şad olduk...”.
- Ferhad Ağazade**, 5 Yanvar 1913 Bakû. “Üstad-ı muhterem Ali Bey, Neçe müddet olur ki bizi feramuş etmişsiniz. Şükrollah, bugün mektubunuz vasıtasıyla cenabınızı ziyaret ettim...”, (Not: “Medrese-i Saadet” antetli kâğıda yazılmıştır).
- Ferhat Ağazade**, 18 Yanvar 1912. “Üstad-ı ekremimiz Ali Bey, Bu il bendelerinize gösterdiğiniz iltifatlara mukabil teşekkürü sözüm yok...”.
- Ferhat Ağazade**, 28 Fevral 1911 Bakû. “Kıblegâhımız Ali Bey, Açık mektuplarınızın üçü de bana çatıptır. Lakin ahırncı mektubunuzla beraber bir Tanin nömresi de vaat etmişsiniz. Ama gelip çatmadı...”.
- Ferhat Ağazade**, 3 April (1911) “Üstad-ı Muhterem Ali Bey, Neçe müddettir ki mektubunuza muntazırım. Bilmirem ki menzilinizi değiştirmek mi

yahut Huda nekerde, na-hoş olmanız mı mektubun kesilmesine bahis olmuş...”, (Not: Mektubunu sağ üst köşesinde “Numara: 4” yazılı.).

Ferhat Ağazade, 5 Fevral 1911 Bakû. “Üstad-ı azamımız Ali Bey, Çoktan beri hasretinde olduğumuz kağızın bize çattı ve sınık gönlümüzü abad ve mesrur etti...”.

Ferhat Ağazade, 8 May 1911 Şehr-i Bakû. “Üstad-ı Muhteremimiz Ali Bey, Mektubunuz bendeye çatıpdur. Mufassalan yazdığımız birkaç malumat yüreğimizi şad etti. Çok yaşayın efendim.”

Fr. Schaek (Der Amtierender Präsident), 27 November 1916 Berlin. Herrn Prof. Dr. Hussein Zade Ali Bey, “Ew. Hochwolgeboren, hatte ich die Enre, Ende Oktober die ergebene Mitteilung zu Machen, das EW....” (Not: “Jugend Treubund Der Zentralmächte Und Ihrer Verbundeten” antetli kâğıda yazılmıştır).

Hacı Mehemed (... ?). Tarihsiz. Nuha. “Mahdum-ı muazzam Meşhedî Hacı Baba (...?). Evelen umde matleb...”. (Farsça mektup).

Hacıbaba Memmedof, 21 Recep 1325 (İstanbul). İzzetlü, saadetlü Ali Bey Hüseyinzade cenablarının huzur-i âlilerine. Hakikathaha; O zamandan ki İslambol’da siz cenaplardan ayrılmışam, çok arzu edirdim ki...”.

Hakkı Hüseyin (Kütüphane müdürü), “Sabir Adına Merkezi Türk Kütüphane’sinden muhterem Profesör Ali Bey Hüseyinzade Efendilerine, senelerden beri beklediğimiz arzuya nail olduğumuzdan dolayı sizi Azerbaycan’da görmekle kendimizi bahtiyar addederiz.”, Bakû, 6 Mart 1926, No: 29.

Halil Bek Hasmemmedov, 6. 1. 1924 İstanbul (Rusça Mektup).

Halil Bek Hasmemmedov, 12.1.1924. (Rusça Mektup. Not: Mektubun üzerine Hüseyinzade’nin elyazısıyla “Halil Bek Hasmemmedov’un mektubu” ifadesi yazılmıştır.).

Hamdullah Suphi [Tanrıöver] (İdare Reisi). 29 Temmuz 1330 (1914). “Muhterem Efendim, Ocak Heyet idaresi ve heyet namzetleri kâmilan vazife-i askeriyeleri başına geçtiklerinden...”.

Hamdullah Suphi [Tanrıöver] (Merkez Heyeti Reisi), “Pek aziz ve muhterem efendim, Türk Ocakları Umumi Kongresi zat-ı âlinizin Hars heyeti azalığına intihap etti.”, 7 Mayıs 1340, Not: “Türk Ocağı Ankara Merkez Heyeti Riyaseti” antetli kâğıda yazılmıştır.

Hamdullah Suphi [Tanrıöver], 16 Teşrin-i Sani 1329 (1913). “Muhterem Efendim Hazretleri, geçen cuma Darülfünunda toplanan Türk Ocağı Umumi Derneği zat-ı âlilerini istişare heyeti azalığına intihap ettiğinden...”. (Not: Türk Ocağı Merkez-i Umumi” antetli kâğıda yazılmıştır.).

- Hamdullah Suphi** [Tanrıöver], 16.10.1929. “Dr. Hüseyinzade Ali Beyefendiye Aziz ve muhterem efendim; dün kendileriyle görüştüğüm vekil beyefendi...”. (Not: “Türk Ocakları Merkez Heyeti” antetli kâğıda “hususidir” kaydıyla yazılmıştır.).
- Hanife Hanım Zerdabi**, Tarihsiz, Rusça Mektup.
- Hasan Nuri** (Tıbbiyeden muhrec), 22 Teşrin-i Evvel 1323 Odesa. “Muharrir-i fezailperver efendim; zat-ı âlileriyle daha bizzat görüşmediğim halde nam-ı üstadaneleriyle birçok defa teşerrüf eden bahtiyarlardan bulundum.”.
- Hasan Sabri (Ayvazov)**, 24 Kanun-ı Sani 1910 Moskova. “Muhterem edibimiz ve üstad-ı ekremimiz Ali Bey Efendi Hazretleri, bugün Tercüman gazetesinin ikinci numaralı nüshasında okuduğuma göre...”.
- Hasan Sabri Ayvazof**, 14 Eylül 1906 Alupka. “Naşir-i Maarif Ali Bey Efendi Hazretleri, Eylül 8 tarihli mektubunuz alındı.” (Not: Vatan Hadimi gazetesi antetli kâğıda yazılmıştır).
- Hasan Sabri Ayvazov**, 16 Eylül 1909 Alupka. “Üstad-ı Ekrem Ali Bey Efendi Hazretleri, Eylül 7 tarihli bir kıta açık mektubunuz vasıl oldu.”.
- Hasan Sabri Ayvazov**, 21 Mayıs 1909 Alupka. “Mir-i İrfanperverim Efendim Hazretleri, tarihte iki ay mukaddem “Terakki” idarehanesi vasıtasıyla zat-ı âlilerine açık bir mektup göndermişim.”.
- Hüseyin Eminof Kerbelâyî**, 17 May 1913 Bakû. “Ağa-yı men; bugün üç gündür ki Bakû’ya geldim. Mal-ı icaremizi satmak için burada mecbur olan ticareti...”.
- Hüseyin Kâzım**, 28 Kanun-ı Evvel 1318. “Sevgili ve Muhterem Doktor, ümit ederim ki İttihat ve Terakki, Resulzade biraderimize bir mekân şimdi tahsis edebilir. Bunun için Prens Said Halim Paşa’ya müracaat olunmak lazım gelir. Bu mesele hakkında sizinle görüşmek istiyorum.”, (Not: Tarihte bir problem olmalı).
- Hüseyinoğlu Cemaleddin, Semerkandî** (Jandarma Zabıt Mektebi talebesi), 8 Nisan 1331 (1915) Yıldız. “Muhterem Ali Bey, Bakû’da gazetehanenizde ahvalimi nasıl görmüş iseniz şimdi de öyle değilse de daha dehşetli çile geçirdim ve geçirmekteyim.”.
- İ. Cevadzade?**; 30 May 1918 Batum. Rusça Mektup.
- İ. Cevadzade?**; 3 İyun 1918 Batum. Rusça Mektup.
- İbrahim Ağalarof** (Hacı Mir); 19 Avgust (Yıl ?) Salyan. “Muhterem efendim, arz-ı selamdan sonra biraderimiz kazı molla Selim vefatı cenabınıza malum olup...”.

- İbrahim Ağalarov** (Hacı Mir), 24 Dekabr 1913 Salyan. “Edib-i Azam Hüseyinzade Ali Bey Hazretlerine. Faziletmendim, biraderimiz İsmail Bey’e yazdığınız açık posta kâğıtlarınızı kemal-i meserretle okuyorum...” (Not: Fotokopidir).
- İbrahim Ağalarov** (Hacı Mir), 7 April 1905 Bakû. “Bu vakitlerde bizlerin gayri müteferrika fikir hayalimiz yoktur. Sizler ile müsafaha etmekten...”. Not: “Kerbelayî Mir İbrahim Ağalarov” antetli kağıda yazılmıştır. Fotokopidir).
- İngiltere Şeyhülislamı** (Mühür: Eş-Şeyh ?), 11 Eylül 1905-11 Recep 1323 Liverpool. “Hayat Gazetesi Müdüriyet-i Aliyesine, İzzetlü efendim, ceride-i feridenizin İslamiyet şefaatine dair şöhreti mesmu olduğundan...”. (Not: “The Crescent, The Leading Muslim Weetly Newspaper” antetli kâğıda yazılmıştır. Mühürdeki isim okunamadı).
- İsmail Hakkı**, 21 Teşrin-i evvel 1907 Batum. “Azizim Ali Bey, yevm-i müfarakattan altı gün sonra Batum’a gelmişim...”. (Not: “Otel İmperial” antetli kağıda yazılmıştır).
- İsmail Hakkı**, 1 Temmuz 1908. “Azizim Ali Bey, Sevgili hemşerilerimizden... Fuat Bey’i size takdim ediyorum...”.
- İsmail Hakkı**, 11 Eylül 1907 Tahran. “Azizim Ali Bey, yevm-i müfarakattan iki gün sonra Reşt’e muvasalat ettim. Araba bulunmadığından 2 gün vezir-i erkemin ikametgâhında”.
- İsmail Hakkı**, 17 Teşrin-i Sani 1907. “Aziz ve Mükerrerem Biraderim, Batum’dan? ettiğim mektup...”.
- İsmail Hakkı**, 4 Kanun-ı Sani 1907 Mısır. “Azizim Ali Bey, şam-ı dilsuz-ı iftiraktan bu ana dek iki ayı mütecaviz bir zaman gûzar etti.”.
- İsmail Hikmet**. 22 Kânun-i sani, 1927 Bakû. “Muhterem Ali Beyefendi, “Ufacak bir hizmetinizde bulunmak vesilesini veren kıymetdar mektubunuzu aldım. Lutfen itimadınıza bilhassa teşekkür ederim... (Not: Garbın İki Destanında Türk’ün basılması hakkında).
- İsmail Osmanov**; 24.11.1911. “Dobrovi Ali;...”, Rusça Mektup.
- İsmail Şükrü** (Dr.), 14 Haziran 1330 Beyrut. “Daver-i azizim? Hüseyinzade Ali bey’e, müsaferet pek acayip oldu. Ben vapuru...”.
- İsmail Hakkı Baltacıoğlu**. 5 Temmuz 1936. “Üstat, Yazınızın birinci kısmını bastık, takdim ediyorum... (“Yeni Adam Haftalık Fikir Gazetesi” antetli kağıda yazılı).
- Karabek**, Tarihsiz. “Aziz birader... İhlas ve ihtiramı kabul buyurunuz efendim” (Not: Hüseyinzade Ali Bey’e yazılmış olmalı?).

- Kemal Cenap** (Berksoy). 18.X. 1935 (İstanbul), “Pek muhterem Ali Beyefendi, sizi ziyaret edemediğim... ..” (Mektup Arap alfabesiyle yazılmıştır).
- Kemal Cenap** (Berksoy). 5.IX.1937 (İstanbul), “Aziz üstat, Fakülte riyasetine teslim ettiğim yapılmış harfler makbuz mukabilinde fakültenin umumî kütüphanesinde mahfuzdur...” (Mektup Arap alfabesiyle yazılmıştır. Tıp lügati hakkındadır).
- Kemal Cenap** (Berksoy). 13.III. 1937 “Sevgili Aliciğim, mektumu alınca ve size “sevgili” hitabım görünce ve bilhassa...” (Arap alfabesiyle, zarfı da var).
- Kemal** (Dr.) [Dr. Kemal Muhtar Muktar]³. 3 Mart 1340 (Ankara) “Huzurî Âlilerine takdim. Azizim, efendim, 14 K. Evvel 1339 tarihli takdim ettiğim mektubun cevabına henüz nail olamadım. Ağaoğlu Ahmet Beyefendi mektup almadığınızı haber verdiler...”.
- Kemal** (Dr.) [Kemal Muhtar Muktar]. 14 Kanun-ı evvel (13)39. (Ankara). “Huzura takdim. Azizim, efendim, mektubunuzu kemal-i memnuniyetle aldım. İzahatlarınıza teşekkür ederim. Çorum mebusu İsmail Kemal Beyefendiyi henüz görmek müyesser olmadı...”.
- Levan (Kipiani)**. Tarihsiz. (Baş tarafı yok, Rusça). (Not: “Muhtemelen Hüseyinzadenin elyazısı ile mektubun altında “Mektep arkadaşım Levan Kipiani” yazılı”).
- Levan Kipiani**. (1)908 (? Gün ve ay okunamadı. Rusça).
- Levan Kipiani**. 28. VI (?) (1)908 (Rusça).
- Mahmud İzzet (?)** (Van merkez hastanesi tabib-i evveli, binbaşı). 5 Mart 1327. Sevgili Aliciğim, Meziyyet-i fitriye ve kemalat-ı ahlakiyenizin meftunu olmak (...?) her vakit ve her yerde zikr-i cemilinizle...” (Not: mektubun kâğıdında filigram olarak Sultan Reşad’ın portresi vardır).
- Mahmud Şevket (?)**, 15 Nisan 1330 “Doktor Hüseyinzade Ali Beyefendiye. Muhterem Efendim, arkadaşlarınızdan bazı zevat bu gece ma’zeretlerine mebni gelemeyeceklerinden hey’etin ictimai...” (Not: Mektubun boş sayfalarına Hüseyinzade Ali Bey’ini elyazısı ile Arap harfleriyle “Kafkasya’da Osmanlılar” başlığı altında bazı notlar yazılmıştır).
- Mahrükizade Cafer**, 16 Mart 1912 Bombay. “Merkez-i umumiye. Muhterem kardaşlar; Maskat ile Yemen arasında vaki Suyun(?) ve Yerim(?) nevahisi ahali tarafından Meclis-i Mebusan’a mebus göndermek istidasında bulunduğu beyan olunan Emir Mansur Bin Galip E-Kesiri...”. (Not: “Devlet-i Aliye-yi Osmaniye Bombay Baş

³ Kemal (Dr): Doktor Kemal Muhtar Muktar, eniştem. (F. A.).

Şehbenderliği” antetli kâğıda yazılmıştır. Mektuptaki imza sadece “Cafer” şeklindedir. Hüseyin Bey’in kendi yazısıyla “Mahrukizade Cafer” yazılmıştır).

Mahrukizade Cafer, 2 Şubat 1912 Bombay.; “Azizim; iki defadır inayet buyrulan ve Selanik’ten gönderilen musavver kartpostallarınızı aldım.” Not: “Devlet-i Aliye-yi Osmaniye Bombay Baş Şehbenderliği” antetli kâğıda yazılmıştır. Mektuptaki imza sadece “Cafer” şeklindedir. Hüseyin Bey’in kendi yazısıyla “Mahrukizade Cafer” yazılmıştır.

Mahrukizade Cafer, 3 Mart 1912 (16 Mart 1912) Bombay. “Merkez-i Umumiye. Muhterem kardeşler lütfen takdim eylediğim mektuptan müsteban buyrulacağı üzere cemiyet-i muhteremeye...” (Not: “Devlet-i Aliye-yi Osmaniye Bombay Baş Şehbenderliği” antetli kâğıda yazılmıştır).

Mahrukizade Cafer, 3 Mart 1912 (16 Mart 1912). “Hüseyinzade Ali Bey kardaşıma; kardaş inayet buyrulan iki kartpostalı aldım...”.

Max Kemper- Hachstadt, 18.1.1996 Berlin, “Hern Professor Dr. Hussein Zade Ali Bey...”. (Not: Daktilo ile yazılı. Alman yazarı Rus zulmünü ve eziyetini anlatan “Kırbaç” adlı Almanca eserini mektupla birlikte göndermiştir).

Mehmet Ali Bek Hüseyinzade,⁴ Tarihsiz. “Hamdullahu teala... evvel sağ ve selamete olasuz ve saniyen hergâh bu taraftan ahvalatın haber aluz...”.

[**Mehmet Ali Tevfik**] Tarihsiz. (Mekteb-i Sultani muallimlerinen). Tarihsiz (İstanbul). “Bana bir hizmet teklif ediyorsunuz. Bu iltifata evvel be evvel teşekkür etmeliyim. Daima yanınızda bulunmanın benim için ne kadar büyük bir saadet olduğunu tasvir edecek değilim...”.

Mehmet Ali Tevfik, 1 Teşrin-i Sani 1327 “Benim faziletkâr muhib ve üstadım. 28 Teşrin-i evvel 1327 tarihli mektubunuzu her nedense ancak dün aldım. Yed-i ihtiyarımda olmayan esbaptan dolayı cevabı tehir etti. Affınızı rica ederim...”. (Not. Mektup eksiktir. Sayfanın altında Hüseyinzade Ali Bey’in elyazı ile tarih ve M. A. Tevfik’in ismi yazılmıştır).

Mehmet Ali Tevfik, 14 Teşrin-i sani 1327 “Fazilet-meab Üstadım. 4 Teşrin-i sani 1327 tarihli iltifatnamenizi büyük bir memnuniyetle okudum. Teklifinizi esasen kabul etmiş ve yalnız pederimin muvafakatini istihsale lüzum görmemişdim...”.

Mehmet Ali Tevfik, 4 Ağustos 1328. Aziz üstadım, Siz gittiniz ben bu soğuk ve lakayd muhitte bir yetim gibi bîvaye ve bîkes kaldım...”.

⁴ Mehmet Ali Bek Hüseyinzade: Tanımıyorum. (F. A.).

- Mehmet Emin [Resulzade]**, Tarihsiz. “Mir-i irfanperverim Ali Bey Hazretleri, Şu takdimname ile kulluğunuza bir adet bilet gönderip Cuma günü sahneye koyulacak eser-i âcizim “Karanlıkta Işıklar”ın temasına gelip tenkidatınız ile bendelerini minnetedar buyurumanızı rica ederim. Muhlisiniz. Mehmet Emin”. (Not: Bakû Meclis-i Maarif-i Nıcat” antetli kâğıda yazılıdır. Mektup üzerinde basılı olarak “Sene 190...” tarihi vardır, ama tarih yazılmamıştır).
- Mehmet Emin [Yurdakul]**. 10 Mart 1329 (İstanbul). Muhterem Kardaş. Sevgili Kardaşımız Akuçaraoğlu Yusuf Beyefendinin şerefine 10. Salı günü akşamı, saat yedi buçukta...” (Not: Türk Yurdu antetli kâğıda yazılıdır).
- Mehmet Gıyaseddin**, 15 Kanun-ı Sani 1907 Köstence. “Füyuzat ceride-i (...?)si ser muharriri Hüseyinzade Ali Bey Efendiye. Efendim, Sizi burada en yakından tanıyan Doktor İbrahim Edhem Beyefendidir. Bu zat-ı muhterem diyor ki: “Ali Bey, acaba benim Köstence’de olduğumu Abdullah Cevdet Bey’den öğrenmedi mi?...”.
- Mehmet Said** (İdare memuru), 11 Mart 1907. “Huzur-ı âlilerine, efendim, Ali Beyefendi, 23 Zilhicce tarihli bir kıt’a kartınızı aldık. Yazdığınız gibi biz size gazete göndermemelik etmedik. Gazetemizin 158 numarası daha bir iki gün sonra çıkacak...” (Not: Mektubun üzerinde Hüseyinzade Ali Bey’in elyazısıyla “Türk ile mübadele” yazılıdır).
- Mehmet Şerif**, 22 Şubat 1336. “Huzur-ı üstadanelerine, Efendimiz, Evvela, eskiden beri zat-ı âlilerine karşı perverde ettiğim hiss-i ihtiramı takdim ve bu kere merkez-i millete teşriflerinizi de tebrik ederim...”.
- Mehmet Ziya (?)**. 26.6.1931. “Ali Beyefendi biraderimize. Aziz ve muhterem efendim, Verem mücadele hey’etince Erenköy havalisinde münasip bir köşk alınması mukarrer olduğunu haber alarak...” (Not: Mektup Arap harfleriyledir).
- Mir Ebulkasımzade Bakûyî**, 26 Ramazan (Yıl?). Odessa, “Arz-ı acizanem. Muhterem edip Ali Bey Hüseyinzade cenaplarına; Hayli müddet olur ki cenabınızdan haber yok...”.
- Mir Muhsin Mir Ebulkasımzade (Hacı)**, Merdekan, (Tarih yok), “... İnşallah vücud-ı mübarekeniz karin-i sıhhat ve itidal olup selametsiniz...” (Not: Mektubun başı kısmında Farsça bir şiir vardır.).
- Mir Muhsin Mir Ebulkasımzade**, 29 Mart 1911. “Mektubun başında Farsça şiirden sonra) “Hakir, Cenabınız teşrif aparandan sonra. Saadet’ten istifa vermediğim. muvakkati bir şeydir...”.
- Molla Mehmed Selim Hacıbekof (?)**. 14 Mart 1911. “Reis-i medaris ve edib-i muhterem cenap Ali Bey Hazretleri’ne! Bendeza Ağa Kerim bu

halde on sekiz sinnindedür. Anadilde Azerbaycan şivesinde talim almış ve Fars lisanında okumuş ve Arapça usul-i kadimle...”. (Not: Salyan kadısı).

M(uallim). Cevdet, 7 Kanun-i evvel 1324-1908. “Maruz-ı âcizademdir. Odesa tarıkıyla ve kamal-i zahmetle buraya muvasalat edeli yirmi gün oldu. Bir taraftan yorgunluk diğer taraftan Boğaziçinde bir takım meşagil-i hususiyenin...”.

Muallim Fevzi, 1 Mayıs 1322 Dersaadet. Ali Beyefendi’ye, İzzet-meaba, Matbuat âlemi sizin gördüğünüzden on kat ziyade sıkılaştırmış hatta, “Allah birdir” cümlesi bile memnuattan bulunmuştur...” (Not: Osmanlı Sigorta Şirket-i Umumiyesi” antetli kâğıda yazılmıştır.).

Muallim Fevzi, 13 Nisan 1333 “Ali Beyefendi’ye, Saadet-meaba, Mevlüdiye-i âcizanemi muhtevi bulunan Hayat’ın dört nüshasından iki naüşhası reside-i idest-i mübahatim oldu...”.

Muhammed Sadık Ahundof, Tarihsiz. “Azizülvücut Ali Bey Hazretleri, Malum-ı âlileriniz olduğu üzere gecende yanvar ayında iki nefer cani tarafından ebu-yi merhum Hacı Ahund Molla Ruhullah katl edilmiştir...”.

Muhsin Faris (?) (Dağıstanlı, Kerbela Belediye Tabibi). 24 Kânun-i Sani 1330. “Huzur-ı âlilerine. Muhterem meslektaşım! Çin (?) vaizi Seyyit Mehmet Tahir Efendi ile müşerref oldum. Salimen evlad-ı Resulün türbe-i mübarekelerine vasıl olduğunu zat-ı âlilerine yazmaklığımı emir buyurdular...”.

Muhtar Meşhedî Abdalbakiöglü Rahimzade (Saadet Mektebi ikinci sınıf şakirtlerinden), 1 Nisan 1329. “Üstad-ı Azam! Merasim-i bendegî ve adab-ı abidanemi ifa ettikten sonra ceesareten işbu zeyilde yazılacak bir-iki arzıhalin istilamına ikdam olundu...”.

Mukimüddin [Türkistanlı], Tarihsiz. (İstanbul). “Huzur-ı âlilerine, Efendim hazretleri, İstanbul’daki müessasat-ı ilmiye ile beraber efazıl-ı milleti ziyaret maksadıyla Buhara’dan gelmiş misafirlerimizin şerefine keşide olunacak ziyafet-i âciziye...” (Not: Ziyafet 21 Mayıs’ta Akbıyık Mahallesi’ndedir. Yıl belirtilmemiştir.).

N. Ağayev [Tercüman muharriri]. 1 Temmuz 1908 Bahçesaray. Maruz-ı Acizanemdir, “Kenan Efendi’yi size takdim ederim”.

Naci Mir Bağirof (Kafkasyalı, kitapçı). 14 Kânun-i sani 1911. Dersaadet. “Kafkasyamızın Ahmed Muhtarı Muhterem Ali Bey” Mekke’den Medine’ye muhaceret Hicret misüllü Kafkasya’dan İstanbul’a teşrifinizi tebrik ve zat-ı melaik-sıfatınızı takdisen tazim ve tebliğ-i selam ederem...” (Not: Güneş gazetesi ve “Edirne” gazetedesinde Ali Bey’in “hırsızlanmış” makalesinin olduğu sayı da gönderilmiş.).

- Naci Mir Bağirof** (İrevanî). 28 Kanun-i Sani 1911 Dersaadet. “Muhterem Efendim Ali Bey! Arz-ı tahiyyat-ı huluskâranemle istediğiniz Güneş gazetesi numarasını hizmetinize takdim ediyorum. Muhlis-i samiminiz.”.
- Nadejda Yefremovna Tixamirova [Doç'-Kızı]**, (Tarihsiz), Saratov. “Milostiviy Gosudar’ ”, (Rusça, Kime yazıldığı belli değil.).
- Nasrullah Hacıbeyli – Magiy Vagner.** 10 Kûnun-i evvel 1924 Trabzon. “Sevgili, mihriban kardaşım Ali Bey, şu madam Vagner dış doktoru, bizim hemşehrilere çok yardımı olmuş...” (Not: Aynı mektubun bir kısmı da Vagner tarafından Rusça olarak yazılmıştır.).
- Nazım Bilgiç** (Eskişehir Sağlık ve Sosyal Yardım Direktörü). 27 11 1935 Eskişehir. “Muhterem ve Azizim Doktor, Uzun müddet ne görüştüğümüz, ne muhabere edebildik...”.(Not: Daktilo ile yazılmıştır).
- Osman Fehmi (?)**. 14 Fevral 1906. Huzur-ı âlilerine, Rıfatlu efendim! Her ne kadar zat-ı âliniz ile aşına değilsem de bazı kimselerden aldığım malumata göre her ikimizin mesleği bir olduğundan maada...”.
- Resul Hüseyinof**, 26 Haziran (İyun) (?) Bakû. “Aziz dostum! Mektubunuzu aldım Burada men özüm bilfiil iştirak etmediğim fakat kenardan her bir desturi ve lazım gelen şeyleri öğretmek ve bildirmek vasıtasıyla bir nümâyendelik tesis edilmiştir...”.
- Sedat Celal Hafızzade (Dr.)**. 23.11.1932 Trabzon. “Muhterem Hocam Ali Bf., Tazimatına vesile bulmak süruru içinde takdimine cesaret eylediğim şu hürmetnamem ile zat-ı âlilerinizden bir ricada bulunacağım. (Not: Mektup daktilo ile yazılmıştır).
- Selim Zeynelzade**,⁵ 28.V. 1935. “Muhterem Ali Bey Cenapları. Son günlerde Sadık hastanede sinirlenerek eve, ailemize dönmek arzusunu gösterdi. Fahrettin Kerim Bey’e giderek yaptığı lütuflara karşı çok minnetdar kaldığımı söyleyerek evimize götürmek için müsaade istedim...”.
- Selman Askerof (?)**, 5 Aprel 1911 Aşkabat. “İslambol’da edib-i azam Ali Bey Hüseyinzade hazretlerine. Necabetlü efendim âcizane selamımı huzur-ı âlilerinize takdim etdikten tazim ediyorum...” (Not: Zülfikar Muhtarzade’nin Türkiye’de tahsili için yardım talebi).
- Serabski**, Tarihsiz. “Muhterem Edip Ali Bey Hüseyinzade! Bugünkü Leyli ve Mecnun operasına isbat-i vücudunuz vacip ve elzemdir.” (Not: Fotokopidir. Davetiyedir. Üzerine “Bu imza Bakû’nun meşhur dram artistlerinden Serabski’nindir” diye Hüseyinzadenin elyazısı ile not düşülmüştür).

⁵ Selim Zeynelzade: İsmen işittim ama hatırlamıyorum, maalesef. (F. A.).

Seyfullah Atamalı Bekof, 1 Şubat 1906, “Huzur-ı Valalarına; İzzetlü biraderim Ali Bey Efendi Hazretleri. ba'de'd-dua ve selam, maruz-ı hizmeti âli oldur ki malumunuz merhum Hacı Said Efendi bu memleketten İstanbul tarafına hicret etmezden evvel şu mektubun miyanesinde gönderdiğim varakın bir nüshasını bize vermişdiler..”(Not: Hz. Muhammed'in Hristiyanlara tanıdığı haklar hakkında Sait Ünsizade'nin kendisine tercüme edip verdiği bir belgeyi Hayat ve Kaspi'de yayımlamasını rica ediyor).

Ş (?) (isim okunamıyor). 22 Şubat 1321. (Edirne). “Huzur-ı biraderanelerine! Birader!. Sizin ile görüşdüğüm gecenin sbahı bura maarif müfettişinden aldığım telefon üzerine Edirne'ye geldim. Maateessüf, ne sizinle ve ne de Ali Bey ile görüşemedim...” (Not: Mektubun kime yazıldığı anlaşılmıyor. Hüseyinzade'nin Kolera ve Tostoy hakkındaki makalelerinin Yeni Edirne gazetesinde yayımlanmasından söz ediliyor.”).

Tağiyev (?), Tarihsiz. “Edib-i muhterem, Cenab Ali Bey hazretlerine! Cenabınıza malum dur ki Kafkasya Müslümanları ne derecede terbiyelü muallimlere muhtaçtırlar. Mümkün olduça Kafkasya muallimlerinden hazırlayıp İstanbul'a göndermek asrımızın umde noksanıyatından hesap olunur...” (Not: Salyan kadısı Ahund Mehemed Selim Hacıbekeof'un oğlu Ağa Kerim'in İstanbul'a tahsil için gönderilmesi hakkında. Mektubun üzerinde isim yoktur. Hüseyinzade'nin el yazısıyla ve kırmızı kalemle “Tağiyev” yazılmıştır).

Teodor Menzel, 12 10 1936 Kiel. Ali Bey.. (Almanca mektup, zarfıyla birlikte).

Tevfik Remzi (Dr.), Tarihsiz. (İstanbul). “Muhterem ve aziz hocama, “Göte'nin hatırası ve ruhu namına sizi rahatsız etmekte kusur etmeyeceğimi arz etmiştim. 22 Mart Göte günleri olduğu bittabi feramuş buyurulmayıp Türk intellectuellerinin bu beynelmilel merasimde manevi alakalarını siz ifade buyuracaksınız. Hürmetle”.

Yusuf Ali (?). 24 İyun. (Yıl?) “Üstad-ı Muhteremim, Efendim Hazretleri zat-î âlinizin sıhhat ve afiyet üzre ber-karar olduğundan nihayet derecede memnun oldum. Bir neçe gün bundan evvel Saadet'e gönderdiğiniz mektubu Behlul jurnalının müdürü bendenize haber verdi. Zat-î âlilerinin Selanik'te olduğunu bildim...”.

Yusuf Salihzade (Karabağlı) - Hamid Muhammed Halil (Karslı)... 2.7.1338 (1922). “Cemşid Han'a, haremine, üstad Hüseyinzade Ali Bey'e ve muhterem ailesi efradına, Ağaoğlu Ahmed Bey ve muhterem ailesi efradına, muhterem Yusuf Bey Vezirov'a, doktor Yakup Bey dayımıza, muhterem Şefi Bek Rüstembekov'a, Muhterem Hamdi Bey'e, muhterem

Halil Bek Hasmemmedof'a... (...) “Biz atide vazihü71-imza iki Osmanlı ve dört Azerbaycan Türkü sizi can ve gönülden selamlar, ihtiramat takdim ediyoruz...”. (Not: 6 kişi tarafından yazılan, sevgi ve minnettarlık ifade eden bir mektup).

2- Başkalarına Yazılan Mektuplar: Hüseyinzade Ali Bey'in Başkalarına Yazdığı Mektuplar, Aile Arasında Yazılan Mektuplar veya Aileye Gelen Mektuplar.

Adviye,⁶ “Şayan-ı tebcil olan bir huzura, Muhterem Bey Efendimiz...” (Eski yazı, tarihsiz).

Ali Hüseyin (Dr.); “Tıp Medresesi Riyaset-i Aliyesi'ne, Muhterem efendim hazretleri, 2 Ağustos 1340 tarihli ve 524 numaralı tezkire-i aliyelerinin cevabıdır. Tıp fakültesi haricinde...”, İstanbul, 2 Ağustos 1340 (1924).

Andelib Hüseyin.⁷ 27 Muharrem 1340 Zonguldak. “Pek kıymetli sevgili kardeşim, geçmiş hafta Çarşamba günü alessabah Zonguldak'a salimen muvasalat ettim...”. (Not: Kime yazıldığı tespit edilemedi. Adres: Zonguldak'ta Amele Birliği kâtiplerinden Hüseyin Bey ailesi).

Çerkez Kurbanov.⁸ Tarihsiz davetiye. İstanbul. “Hanımefendi Hazretleri, işbu Martın 20'nci Pazar ertesi günü kerimemiz Hayrünisa Hanım ile Rahim Bek Ahundof'un nikâh merasimi icra edileceğinden...”. (Not: Nikâh davetiyesi. Davetiyeye birlikte Safter Kurbanov'un da aynı nikâhla ilgili (19 Mart) Farsça davetiyesi mevcuttur).

Edhiye Hüseyinzade; 11 Şubat (Yıl:?) “Azizim Ali Bey, geçen sefer senin bana yaptığını bu sefer de ben sana yaptım. Mektubunun cevabı biraz gecikti, ama herhalde seninki derecede değil zannedirim...”.

Giray (Binbaşı).⁹ 30 Novamber 1926 Nice. “Dorogoy Dord Ali Bey...”. (Not: Rusça Mektup. Fotokopi).

Hikmet Rahmi.¹⁰ 13.9.1333 İstanbul. “Sevgili Ablacığım, işte size bu mektubu bir mecburiyet -hem öyle bir mecburiyet ki tarif edemem- tahtında yazıyorum...” (Not: Emval-i Gayr-i Menkule İmnası Şirketi” antetli kâğıda yazılmıştır.).

⁶ Adviye: Dr. Celal Muhtar Bey'in kızı. (F. A.).

⁷ Andelib, Hüseyin: Büyük annemin yetiştirdiği ve Zonguldak'ta Hüseyin Bey'le evlendirdiği bir hanım. Annem Edhiye ve Teyzem Saadet hanımla kardeş gibi yetiştirilmiş. (F. A.).

⁸ Çerkez Kurbanov: Azeri halı tüccarı Bababey'in eşi. (F. A.).

⁹ Giray (Binbaşı): Tanımıyorum. (F. A.).

¹⁰ Hikmet Rahmi: Büyükanneimin uzaktan bir akrabası, annemle kardeş gibi idiler. (F. A.)

- Hikmet Rahmi.** 21 Teşrin-i evvel 1333 Dersaadet. “Kardeşim Edhiye Hanım, dün Safiye’ye¹¹ gittim. Vakıa her en kadar mektubumu pek tuhaf başlamış isem de dervişin fikri neyse düşüncesi de odur derler. Ben de öyle İstanbul’dan gideceğim gözümün önüne geldikçe...”
- Hikmet Rahmi.** 5 Mayıs 1917 “Sevgili ablacığım Edhiye Hanım, dün akşam Saadet’in bizde kalması için validem başta olduğu halde rica ve istirahat ettiğimiz hâlde muvafakat edilmediğine doğrusuya cidden müteessir olduk...” (Not: S. P. C. Antetli kâğıda yazılıdır.).
- Hikmet Rahmi.** 7 Octo. 1923 Arad. Sevgili Edhiye Abla. Telefonla veda ettiğim zaman belki vapura gelirsiniz zannıyla işi kısa kesmiş idim. Bütün maddi felaket zamanlarımda benim kadar yoruldu...”
- Hikmet Rahmi.** Tarihsiz. “Sevgili Kardeşim Edhiye Hanım, geçen gün eniştemle görüşemediğimden meselenin ne suretle halledilebileceğini tabii öğrenemedim...” (Not: kâğıdın arkasında mektup adresi yazılıdır.
- Hikmet Rahmi.** Tarihsiz. İstanbul. “Kardeşim Edhiye Hanım sizin elektrik için teknil masarif sekiz lamba olmak üzere 35 liraya...” (Not: “Ali Fuat ve Şürekâsi” antetli kâğıda yazılmıştır. Mektupta Hikmet Rahmi’nin de mührü bulunmaktadır.).
- Hüseyinzade Ali - Ağaoğlu Ahmet.** 24 Mayıs 1918 Perşembe (Batum?). “Başkumandan Vekili Enver Paşa Hazretlerine. Buradaki Türk murahasaları ve Seym azaları ile vaki uzun ve mufassal müzakerelerden istintac ettiğimiz efkâr ve intibaatı huzur-i âlilerine ber vech-i zir hulasaten arz etmeyi bir vazife addeddik...” (Fotokopi).
- Hüseyinzade Ali Bey.** (Eşine yazdığı mektup), 1 Haziran 1330 (1914) Beyrut. “Azizem, yukarıda resmini gördüğün “Otel d’Orient’in balkonundayım. Bu balkon şimal-i garbî idaha doğrusu şimale nazırdır...” (Not: Grand Otel d’Orient antetli kâğıda yazılmıştır).
- Hüseyinzade Ali Bey.** (Eşine yazdığı mektup), 16 Mayıs 1334 (1918) Sinop. “Dün akşam Sivastopol’dan buraya geldik. İstanbul’dan çıktıktan sonra râkib olduğumuz Sakız Ganbotu yolunu değiştirdi. Batum’a gideceğine Sivastopol’a gitti...” (Not: Kime yazıldığı belli değil, ailesinden birine yazılmış olmalı?].
- Hüseyinzade Ali Bey.** (Eşine yazdığı mektup), 8 Haziran 1334 (1918) Batum. “Azizim Edhiye, burada işlerimiz bitti; ancak, Tiflis tarıkıyla Gence’ye gitmek icap ediyor. Yarın yolcuyuz. Kardeşimle teyzezadelerimden henüz bir haber alamadım. Yalnız Mehemed Tağı’nın biraderi İskender Aliyev’in çoluk çocuklar beraber Gence’ye geldiğini...”

¹¹ Safiye: Kayınvalidemin kardeşi. İstanbul Askeri Hastanesi’nde hemşire idi. (F. A.).

- Hüseyinzade Ali.** (Eşine yazdığı mektup), 29 Mayıs 1331 (1918) Batum. “Azizim, on gün oluyor ki burada Batum'dayız. 12 gün kadar Karadeniz üzerinde gezdikten, Svastopol'a uğradıktan sonra...”. (Not: Kime yazıldığı belli değil, ailesinden birine yazılmış olmalı. Mektup Batum'dan Köprülüzade Fuat bey'le elden gönderilmiştir. Rumi sene yanlış olmalı).
- Hüseyinzade Ali.** 16.1.1937 İhsaniye-Üsküdar. Âzizim Necmi Bey, Ameliyat yapılacakderecede hastalanmanızı duyduğum zaman çok üzülmüştüm. Eski arkadaşınız ve dostunuz Dr. Şerafettin Bey, bana ameliyatın ...” (Not: Fotokopidir. Üzerinde İbrahim Necmi Dilmen'e yazıldığını gösteren adres kısmı vardır).
- Hüseyinzade Ali;** 29 Mart 1905, Bakû. “Mir-i ahval-i aşina-yı cemaat İsrafil Bey, iki üç gün bundan akdem Salyan cemaatinden müteaddit zevat-ı muhteremin azalarını muhtevi bir vekâletname ile Salyan ve umum cevad? Mecaline (Peterburg) hükümet merkezine sene-i arz olacak ihtiyacatını mübeyyen bir defter aldım. (Kerbela-yı Mir İbrahim?)
- Hüseyinzade;** 17.8.1937. “Çok sevgili Mehmetçiğim, dün uzun mektubunu aldım, çok sevindim. Bir gün evvelki kartında kalemi elime alınca hiçbir yazacak şey hatırıma gelmiyor diye yazıyordun...” (Not: Kurşunkalemle mektup müsveddesidir).
- İsmail Osmanov (Hüseyinzade).**¹² 19.XII.1919 “Dorogoy Ali!..” (Not: Mektubun üzerinde Hüseyinzade'nin el yazısı ile “Behram'ın Almanya'ya tahsile gitmesine dair biraderim İsmail'in mektubu” notu yazılmıştır).
- İsmet Hulusi** (? Türk Hanımları Esirgeme Derneği reisi). 10 Nisan 1344. “İstanbul Lisesi talebesinden Hüseyinzade Ali Bey kerimesi Saide Begüm Hanıma”. (Not: Türk Hanımları Esirgeme Derneği'nin yetimlere yardım faaliyetindeki katkıları için gönderilen teşekkür kartviziti. Fotokopidir).
- Nil Sarı** (Prof. Dr.). “Sayın Saide Santur Hanımefendi, anabilim dalımız arşiv ve kütüphanesine bağışlamak lütfunda bulduğunuz. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi anabilimdalına bağışlanan bazı kitap ve belgeler hakkında” 10 Kasım 1995, Not: Mektubun ekinde bağışlanan eserlerin listesi vardır.
- Ramiz Abutalibov.** 12.VIII.1990 Paris. Möhterem Saide Hanım, İstanbul'da sizinle ve Feyzaver hanımla görüşmeyime çok şad oldum...” (Not:

¹² İsmail Osmanov: Hiç işitmedim. (F. A.),

Fotokopi. Saide Hanımdan aldığı bazı mektupları Bakû'ya götüreceğine ve kopyalarını Saide Hanım'a gönderdiğine dair).

Sadık [General Sadık Ağabeyli]¹³, 10 Dekabr (Yıl ?), Paris. (Not: Rusça mektup. Fotokopi).

Sadık, 17 Oktyabr? (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık, 9 İyul (Yıl?) Nice. (Rusça Mektup. Fotokopi)

Sadık, 6 Sentyabr (Yıl?), Fransa. (Rusça Mektup. Fotokopi)

Sadık, 5 May (Yıl ?) Nice. . (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık. 1 İyun (Yıl ?). (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık. 3 İyun (Yıl ?). (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık. (?), Nice. (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık, 7 Sentyabr 1921 Paris. (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık 26 Fevral 1922 (Yer ?). (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık 31 Mart 1922 (Yer ?). (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık. 26 İyul 1922 Nice (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık, 10 Sentyabr 1922 Nice. (Rusça Mektup. Fotokopi)

Sadık, 21 Noyabr 1922 (Yer ?). (Rusça Mektup. Fotokopi)

Sadık, 10 Noyabr 1923. (Rusça Mektup. Fotokopi)

Sadık, 22 Noyabr 1923. (Rusça Mektup. Fotokopi)

Sadık, 20 Yanvar 1923 (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık, 18 Avgust 1923. (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık, 30 Mart 1924, Nice (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık. 24 May 1926 Nice. (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık, 19 Sentyabr 1926 Nice. (Rusça Mektup. Fotokopi).

Sadık. 30 November 1926, Nice. Rusça Mektup. Fotokopi).

Sadık. 3 Desambr 1927 Leopold - Polonya (Rusça mektup. Fotokopi)

Sadık. 24 Dekabr 1927 Leopold – Polonya. (Rusça mektup. Fotokopi)

¹³ Sadık Bey: General Sadık Bey Ağabeyli; Hüseyinzade Ali Bey'in amcasının oğludur. Azerbaycan Cumhuriyeti döneminde ilk iç işleri bakan yardımcısı idi. Azerbaycan polis teşkilatının kurulmasıyla ilgilenmiştir. Sadık Bey Ağabeyli, daha sonra Avrupa'da iken Lvov şehrindeki üniversitede Şarkiyat bölümünü kurmuş ve bu kürsünün ilk profesörü olmuştur. Hüseyinzade Ali Bey'in çok sevdiği akrabalarından biridir. Sadık Bey'in Ali Bey'le yazışmaları bir kitaplık materyal teşkil eder. Sadık Bey, herhâlde Avrupa'ya gitmeden önce bir müddet İstanbul'da Hüseyinzade Ali Bey'in evinde kalmıştır. (Bu hususta bize bilgi veren Feyzaver Alpars Hanım'a ve Bakû'dan bize açıklama yapan değerli araştırmacı Azer Turan'a teşekkür ederiz. Y. A.).

- Sadık** 2 Fevral 1928, Leopold - Polonya, Rusça
- Sadık** 23 Mart 1928 Leopold - Polonya. (Rusça mektup. Fotokopi)
- Sadık** 24 Sentyabr 1934 Leopold - Polonya. (Rusça mektup, orijinal).
- Sadık** 9 Yanvar 1935 (Rusça mektup, orijinal).
- Sadık** 30.12.1937. (Rusça mektup. Fotokopi).
- Sadık** 11.1.1939. (Rusça mektup. Fotokopi).
- Safiye**. 22 Kanun-i evvel 1333 (Kayseri). “Sevgili kardeşlerim, sizlerle bir daha görüşmeden ayrıldığımızdan pek müteessirim. Şimdiye kadar mektup yazamadığımdan, kusura bakmayınız.”.
- Tezer [Ağaoğlu]**. 16 Ağustos 1925 (Ankara). “Çok sevgili anneciğim ablacığım, İşte nihayet mübarek şehre geldik. Çok şükür bizimkilerin hepsi iyi; fakat annem bir-iki gündün beri yine biraz hasta...””. (Not: Hüseyinzade'nin eşi Edhiye Hanım'a yazılmış olmalı?).
- Tezer [Ağaoğlu]**. 20 Haziran 1339. “Edhiye Ablaya. Sevgili Anneciğim ve Ablalarım! Artık mektuba da hanımefendi yazarsam çok resmi olacak. Onun için müsaadenizle anneciğim diyorum.” (Mektupta imza okunmuyor, muhtemelen Saide Hanım'ın el yazısı ile mektubun üzerine “Tezerin mektubu” yazılıdır).
- The Turkish Council**. 29.2.1911. Bombay, The Manager Aguey Lahau, İngilizce Mektup, The Turkish Council Fevral, (Not: Resmi belgedir).
- Willaine**. 13 Dessimber 1939. La Gruire. “Cheir madame...” (Not: Mektubun üzerinde muhtemelen Hüseyinzade Ali Bey'in el yazısı ile “Saide'nin Müdüre ve hocasından gelen mektup” şeklinde bir not yazılıdır).

II- HÜSEYİNZADE ALİ TURAN'IN ARŞİVİNDEKİ

KİTAPLAR

- Abdürrahim Hadizade Badkubê (Ahund), Tarih-i Mukaddes-i Enbiya, Bakû, Orucoflar Matbaası, 1328 / 1910, 86 s. (Mehemmedi Ali Salayof cenaplarının hüsn-i ianesiyle çap olundu).
- Abramov, N., Dar' Slava, Vitusk' Perviy, İskusstvo İzlagat' Svoi Mıslı, S.Petersburg, Tipo-Litografiya i Lurie i K. Gorohovaya, 1910, 37+1 s.
- Abramov, N., Dar' Slava, Vitusk' Piatıy, Mişika, S.Petersburg, Tipo - Litografiya i Lurie i K. Gorohovaya, 34+2 s.

- Abramov, N., Dar' Slava, Vitusk' Sedmoy, İskusstvo Vesti Zacedanie, S.Petersburg, Tipografiya i Lurie i K. Gorohovaya, 1909, 48 s.
- Abramov, N., Dar' Slava, Vitusk' Şesmoy, İskusstvo Ostrit', S.Petersburg, Tipografiya i Lurie i K. Gorohovaya, 40 s.
- Abramov, N., Dar' Slava, Vitusk' Tretiy, İskusstvo Pisat' Soçineniya, S.Petersburg, Tipografiya i Lurie i K. Gorohovaya, 1910, 40 s.
- Abramov, N., Dar' Slava, Vitusk' Vosmoy, İskusstvo Pisat' Stih, S.Petersburg, Tipografiya i Lurie i K. Gorohovaya, 1910, 44+4 s.
- Abramov, N., Dar' Slava, Vitusk' Vtoroy, İskusstvo Razgovarivat' i Sport', S.Petersburg, Tipografiya i Lurie i K. Gorohovaya, 32 s.
- Ağaoğlu, Ahmed, İran ve İnkılabı, Ankara, Zerbamat Basımevi, 1941, 118 s.
- Ağaoğlu, Ahmed, "Narodnoye Obrazovniye vı Turtsiy" [Türkiye'de Halk Eğitimi], s. 376-383 (Not: Ahmed Ağaoğlu'nun Rusça makalesi, nerede yayımlandığı belli değildir).
- Ağaoğlu, Ahmed, Üç Medeniyet, Ankara, Türk Ocakları Merkez Heyeti Matbaası, 1927, 158+4 s. (Türk Ocakları Hars Heyeti Neşriyatı, Sayı: 8).
- Ağaoğlu, Samed, Babamın Arkadaşları, İstanbul, Nebioğlu Yayınevi, 139+5 s.
- Ağaoğlu, Samed, Kuvayı Milliye Ruhu, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1981, 292 s.
- Ağazade, F. [Ferhad], S. B. Ahundzade, M. C. Mehemmedzade, Yeni Türk Elifbası, 4. bs., Bakı, Azer Neşr, 1925, 95+1 s.
- Ahmed Cevad, Koşma, Bakû, Açık Söz Matbaası, 1335, 60 s.
- Ahund Ahmed Hüseyinzade [Kafkasya Şeyhülislamı], Kitab-ı Keşfü'l Eyyam ve'l Şuhurü'l Kameriyye ve'l Şemsiyye min Tarihü'l Hicriyye ve'l Mesihyye, Tiflis, 23 Şaban 1292 [1875], 144 s. (Not: İlk sayfasında kitabın Tiflis Yüksek Sansür Kurulu'nda onaylandığına ilişkin el yazısıyla not vardır).
- Ahund Ahmed Hüseyinzade [Kafkasya Şeyhülislamı], Kitab-ı Miftahatü'l Mutabaka fi Tarih-i Tatbikü's Şuhuri el Şemsiyye ve'l Kameriyye, Tiflis, 13 Şaban 1292 [1875], 41 s. (Elyazması).
- Akçokraklı, Osman, Kırım'da Tatar Damgaları, Tamgaları. Bahçesaray, Kırım Tatar, Hüner ve Sanayi-yi Nefise Tehnikumu Matbaası, 1926, 23 s. (Not: Bakû'da toplanmakta olan Türkiyat Kurultayı Münasebetiyle, Türkiyat Kurultayının Kırım yardım komitesi tarafından basılmıştır).
- Akçuraoğlu, Yusuf, Üç Tarz-ı Siyaset, Ali Kemal, Ahmed Ferid, İstanbul Matbaa-i Kader, 1327, 64 s. (Not: Kitabın İçindekiler: 1- Akçura: Üç Tarz-ı Siyaset; 2- Ali Kemal: Cevabımız; 3- Ahmed Ferid: Bir Mektup).

- Akçuraoğlu, Yusuf, Zamanımız Avrupa Siyasi Tarihi, Ankara, Ankara Hukuk Fakültesi Neşriyatı, 1930 – 1931, 292+4 s. (fotokopi).
- Akılzade, Musa Sadi, “Silsile-i Tedris”. Kavaid-i Osmaniyeyi Nazari ve Ameli Bir Surette Havi Mecmuadır, Kudüs, Corci Habib Hananya Matbaası, 1314, 14+ 333+2 s. (Not: Türkçe-Arapça).
- Ali Seydi, “Herkesi Kendi kendine Okutan Kitap ve Yeni Elifba Muallimlerine Rehber”, İstanbul, Türk Neşriyat Yurdu, 1929, 29 s.
- Ali Şir Nevayi, Münşeât, Azer Neşr, Bakû, 1926, 88 s.
- Ali Şir Nevayi, Vakfiye, Azer Neşr, Bakû, 1926, 55 s.
- Altın Armağan 2, Türk Kardeşlerimize, Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı, İstanbul, 1329, 64 s.
- Altınay, Ahmet Refik, Tarihte Osmanlı Neferi, Matbaa-i Askeriye, İstanbul, 1331, 26 s.
- Atalar Sözü, Cami ve Naşiri: Haşim Veli, İstanbul, Mahmud Bey Matbaası, 1342 / 1926, 55 s.
- Ayvazov, Hasan Sabri, Usul-i Tedris ve Talim-Terbiye, (Bakû), Kaspi ve Hayat'ın Buhariye Matbaası, 1906, 33 s. (Not: Kitabın kapağında Hasan Sabri Ayvazov'un 22.06.1906 tarihinde Hüseyinzade Ali Bey'e hediye ettiğine dair kayıt bulunmaktadır).
- Azerbaycan Sovet Ensiklopediyası, Baş Redaktor: C. B. Guliyev, X. c., Bakı 1987, 608 s.
- Birinci Dereceli Mekteplerin Programları, Bakû, Azerbaycan Halk Maarif Komissariyatı Neşriyatı, 1925,99 s.
- Bousset, Oraison Funébre de Henriette D'Angleterre, Nouvelle Bibliotheque Populaire, Paris, No: 34, 181-216 s.
- Bölükbaşı, Rıza Tevfik, Mufassal Kamus-ı Felsefe, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1332-1334, 16 s. (Eksik).
- Büyük Adamlar Serisi, Resimli Ay Gazetesi, İstanbul, Sedat Matbaası, 1927 (Not: İbrahim Alaaddin Beyin [Gövsâ] riyaseti altından güzide bir heyet-i ilmiye tarafından vücuda getirilmiştir). 1-10, 12-19, 21, 25. Formalar. 1. Jan- Jak Russo, 14 s.; 2. Şeyh Sadi, 16 s.; 3. Napolyon, 16 s.; 4. Moliyer, 16 s.; 5. Karneci, 14 s.; 6. Karuzo, 14 s.; 7. Viktor Hugo, 14 s.; 8. Roden, 13 s.; 9. Bismark,16 s.; 10. Pastör, 15 s.; 12. Sokrat ve Eflatun, 15 s.; 13. Büyük Frederik,16 s.; 14. Kleopatra, 16 s.; 15. Nedim, 13 s.; 16. Simpson ve Lister, 13 s.; 17. Kristof Kolomb, 15 s.; 18. Rokfeller, 13 s.; 19. Mimar Sinan, 14 s.; 21. Buda, 12 s.; 25. Ziya Gökalp, 10 s.
- Caferoğlu, Ahmet, Azerbaycan, İstanbul Cumhuriyet Matbaası, 1940, 47+1 s. (Renkli fotokopi).

- Çobanzade, [Bekir Sıtkı], Kumuk Dili ve Edebiyatı Tedkikleri, Bakû, 3. Enternasyonal Matbaası, 1926, 105 s.
- Çocuklar Kütüphanesi, Bakû, Azerbaycan Halk Komiserliği Neşr., 1924-1925, 10 Hikâye. 1. Hikâye: Altayev, Azatlığa, Çev: Elif. İsrailbeyli, 23 s.; 2. Hikâye: Y. Bulkakova, Küçük Süleyman'ın Kargası, Çev: Elif. Babayev, 36 s.; 3. Hikâye: K. Sentiler, Baykuş, Çev: F. N., 30 s.; 4. Hikâye: ?, Genç Kahraman, Çev: Kahraman, 24 s.; 6. Hikâye: Andersen "Kahraman Kurşun Asker", Çev: Şahverdili Timur", 15 s.; 8. Hikâye: Cemile Kemal, Balaca Ahmed, 22 s.; 9. Hikâye: G. Miolen, Halçacı Ali, Çev: M. H. Münşizade, 30 s.; 10. Hikâye: ?, Şakalat-Adam, Çev: M. H. Münşizade, 15 s., Tilki ve Turna, Çev: Ayın. Tağızade, 4 s.
- Daryel, F., Kafkas Almanığı II, İstanbul, Millî Mecmua Basım Evi, 1937, 64 s.
- Das Deutsche Weissbuch, Wie Russland Deutschland Hinterging und den Europäischen Krieg Entfesselte, Druck und Verlag: Liebheit&Thiesen, Berlin, 48 s.
- Debbu [?] Maşrıq-i Azam Dayto, Asia- Ghikai cemiyetinin yayını, Tarih ve Yer belirtilmemiş, 79 s. (Japonca).
- Diran Kelekiyan, Kamus-ı Fransevî. Musavver Türkçeden Fransızcaya Lugat. Dictionnaire Turc-Français, İstanbul, Mihran Matbaası, 1329/1911, 11+1373 s.
- Do Kobzarya T. G. Şevçenko, Ukrains'ko-Rus'kiy Slovníçok, Drukarnya Guberns'kogo Pravlinnya, Herson, 1917, 82+1 s.
- Dr. Rıza Nur, Türk Tarihi Resimli ve Haritalı, İstanbul, Matbaa-i Amire, Cilt: 2, 1342/1924, 389 s. ; Cilt: 7, 1344/1925, 391 s.
- Dupuis, J., Tables de Logarithmes, D'Apres Lalande, Librairie Hachette, Paris, 1890, 226 s.
- Edirne, Yanya Kaleleriyle Rumeli-yi Garbi ve Çatalca Orduları Taltifat Defteri, Matbaa-i Askeriye- Süleymaniye, İstanbul 1329, 132+4 s.
- Eliseev', V., Programmi i Pravila İspitaniy Pri Postuplenii Uçenits' V' Jenskiya Gimnazii i Progimnazii, Perevode İz' Klassa V' Klass' i Okonçanii Kursa, a Ravno Drugiya Svedeniya Po Uçebnomu Delu., İzdanie 17-0e, İzdanie Knijnago Magazina E. P. Paspopova, Odessa, 1908, 112 s.
- Eliseev', V., Programmi i Pravila Real'nih' Uçilişç' S' Prilojeniem' Poslednih' Dopolneniy i Raz'yasneniy Ministerstva Narodnago Prosveşçeniya, İzdanie 4-0e, İzdanie Knijnago Magazina E. P. Paspopova, Odessa, 1907, 186 s.
- Ertaylan, İsmail Hikmet, Türk Edebiyatı Tarihi (Osmanlı Kısmı: 20. Asır), Bakû, Azer Neşr, 1926, 387+7 s.

- Esat (Menteşe Mebusu Gümülcineli Özbek Oğullarından), Verin Zavallılara, İzmir, Nafiz Mustafa Matbaası, 1340, 10+1 s.
- Exploitation Instructions en Vigueur, Smyrne, Imprimerie Vidorı Frères, 1900, 12+197-255 s.ları.
- Ezizim Veten Yahşı... Hariçte yaşayan Azerbaycanlı Ressamların Eserlerinden İbaret Serginin Kataloğu, Bakı, 1989, 30 s. (Not: Kataloğun tertipçisi ve metnin müellifi Ziyad Han Eliyev; Redaktör: Kazım Kazımzade; Maketin Müellifi: Arif Hüseyinof; Slâytlerin Müellifi: Yuriy Şamilov; Ağ-Gara Şekillerin Müellifi: Kamal Babayev).
- Fıdélité De L'inde Envers L'Angleterre, édité par le Parti National Indien, 16 s.
- Fuzuli, Leyla vü Mecnun, Hulasa ve İntihab Eden: Ali Canib [Yöntem], İstanbul, Devlet Matbaası, 1927, 30 s.
- Gasanzade, A. İ., K Boprosu o Ravitii Stomatologii v Azerbaydjane, Azerbaydkanskiy Gosudarctvenniy Meditsinskiy İnstitüt, Bakû, 1951, 22 s.
- Gebe Kalmamak İçin Ne Yapmalı?, İstanbul, Sevimli Ay Matbaası, 1927, 52+6 s.
- Georgiadés (de Smyrne), Démétrius, Smyrne et L'asie Mineure Au Point De Vue Économique et Commercial, Imprimerie et Librairie Centrales des Chemins de Fer Imprimerie Chaix, Paris, 1885, 268 s. (Fransızca).
- Gete, Vol'fgang', Faust', Tipo- Liteografiya B.M. Vol'fa, İzdanie Tovarişestva Znanie, Petersburg', 1904, 468 s. (Rusça).
- Gil'ferding', Rudol'f', Finansoviy Kapital', Avtorizovanniy Perevod' S'Nvmetskogo: İ. Stepanova, İzdatel'stvo "Kniga", Peterburg, 1918, 553+7 s. (Rusça).
- Goethe, Faust, Mütercimi: Hüseyinzade Ali, İstanbul, Hamit Matbaası, 1932, 18 s.
- Gosudarstvenniy Stroy v' Angliy, Frantsiy, Amerin' i Şveytsariy, İzdatel'stvo "Revolyuetsionnaya Biblioteka", Petrograd, 1917, 27 s. (Rusça).
- Gövsä, İbrahim Alâettin, Yeni Türk Lugati, İstanbul, Kanaat Kütüphanesi, 1930, 1280 s.
- Grüşevskiy, Mihaylo, Ilyustrovana Istoriya Ukrami, 3 Drukarni Akts. T-va "Petro Bars'kiy", Hreşçatik 40, Kiev, 1918, 576 s.
- Gshod' k' Vostoku, Predçuvstviya i Sverşeniya, Sofiya, Tipografiya Balkan', 1921, 125+6 s.
- Hacıbekof, Üzeyir Bey, O Olmasın Bu Olsun, Bakû, Elektirik Matbaası, 1336/1918, 71+1 s.

- Hacıbekof, Zülfikar Bey, Âşık Garip, Bakû, Orucof Kardeşlerin Elektrik Matbaası, Bakû, 1334/1916, 42 s.
- Haller, Herman; Wolff Willi, Immer Feste Druffl, Vaterländisches Volksstück mit Gesang In Drei Akten (4 Bildern), München-Berlin, 40 s.
- Hamdullah Suphi, Günebakan, Ankara, Türk Ocakları Merkez Heyeti Matbaası, 1929, 213+1 s.
- Henri Barbus, (İnsaniyet Kütüphanesi), İstanbul, Bozkurt Matbaası, 1935, (No: 20)16 s.
- Her Evli Erkek Neler Bilmelidir?, İstanbul, Sevimli Ay Neşriyatı, 1927, 55+8 s.
- Her Genç Kız Neler Bilmelidir?, İstanbul, Sevimli Ay Neşriyatı, 1926, 54+6 s.
- Her Genç Neler Bilmelidir?, İstanbul, Sevimli Ay Neşriyatı, 1926, 60+1 s.
- Hüseyin Cavid, Peygamber, Bakû, Azerbaycan Halk Maarif Komiserliği Neşriyatı, 1922-23, 152+1 s.
- Hüseyin Kazım Kadri, Türk Lügati, Türk Dillerinin İştikakî ve Edebî Lügatleri I. Cilt, İstanbul Devlet Matbaası, 1927, 855+4 s.
- Hüseyin, Rıfat, Rubaiyat-ı Hayyam ve Manzum Tercümelere, 1926, 128 s. (Not: Kitabın baş kapağı eksik, künye Latin harfleriyle not edilmiştir).
- İleri, Celal Nuri, Hatemü'l Enbiya, İstanbul, Yeni Osmanlı Matbaası ve Kütüphanesi, 1332, 326+2 s.
- İstiklal Uğruna, Şiirler Mecmuası, Millî Azerbaycan Neşriyatı, İstanbul, Orhaniye Matbaası, 1928, 167 s.
- Karlıdağ, Dr. Abdullah Cevdet, Dün ve Yarın, Dr. Gustave Le Bon; Hier Et Demain unvanlı kitabının tercüme-i kâbilesidir., İstanbul, Orhaniye Matbaası, 1921, 208 s. (Eksik).
- Karlıdağ, Dr. Abdullah Cevdet, Rubaiyyat-ı Hayyam ve Türkçeye Tercümelere, Kitabhane-i İctihad, 1914, 286+1 s.
- Karlıdağ, Dr. Abdullah Djevdet Bey, Viola Semper Florens, Sonnets, Edition de la Revue "İdihad", Le Caire, 1908, 79 s.
- Karlıdağ, Dr. Abdullah Djevdet, Karlı Dağdan Ses, İstanbul, Orhaniye Matbaası, 1931, s. 83-183, (Türkçe- Fransızca).
- Karrık, V., Çeviren: Z. Abdullah zade, Elcek, Mini Mini Masallar, Bakû, Azer Neşr, 1924, 7+1 s.
- Karrık, V., Çeviren: Z. Abdullah zade, Kar Kız, Mini Mini Masallar, Bakû, Azer Neşr, 1924, 8 s.
- Karrık, V., Çeviren: Z. Abdullah zade, Pamuk Pişik, Mini Mini Masallar, Bakû, Azer Neşr, 1924, 15+1 s.

- Kendli Ayı ve Tülkü, Çeviren: Elif. C., Bakû, Azer Neşr, 1926, 18 s.(Not: Bu kitabın Latin harflerine çevrilmiş şekli (16 s.) arşivde mevcuttur).
- Kırimer, Cafer Seydahmet, Rus İnkılâbı, İstanbul, Cumhuriyet Matbaası, 1930, 157+3 s.
- Kırımlı, Cafer Seydahmet, Gaspıralı İsmail Bey (Dilde, Fikirde, İşte Birlik), İstanbul, Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi, 1934, 248+2 s.
- Kıvılcım, Hikmet, İnkılâpçı Münevver Nedir? Hanri Barbüs, (İstanbul), Aydınlık Basımevi, 1935, 32 s.
- Kız mı Oğlan mı?, İstanbul, Sevimli Ay Matbaası, 1927,63 s.
- Köçerli, Feridun Bey, Azerbaycan Edebiyatı Tarihi Materyalleri, I. Cild, Azer Neşr, Bakû, 1925, 625 s.
- Köprülüzade, Mehmed Fuat, Azeri Edebiyatına Ait Tedkikler, Bakû, Azer Neşr, 1926,56 s.
- Lesser, (Prof. Dr.) Kogda Bol'nie Sifilisom' Mogut' Jenit'sa?, İzdanie Vrača Soloveyçika, Fontanka, D. No: 141, Kv. 1, S. Peterburg', 1898, 47 s.
- Letopis' Revolyutsii, Kniga Pervaya, İzdatel'stvo Z. İ. Grjebina, Berlin-Peterburg- Moskva, 1923, 323 s.
- Mahmud bin el- Hüseyin bin Muhammed el-Kaşgarî, Kitab-ı Divanü Lugati't-Türk, İstanbul, Matbaa-i Amire, 1333.
- Mahmud Maan, Rus Çarlığıının Enkazı Üzerinde, İstanbul, Ay Yıldız Matbaası, 1336, 36 s.
- Mahmud Şevket Paşa ve Esbab-ı İstifası, İstanbul, Şems Matbaası, 1330, 15 s.
- Mamin-Sibiryak Çev: F. M., "Ayşe'nin Masalları", Bakû, Azerbaycan Devlet Neşriyatı, 1924, (Not: 3. Hikâye: Uzunburunlu Sivrisinek ile Kısa Kuyruklu Ayı, 20 s.; 5. Hikâye: Serçe İle Alabalık, 24 s.; 6. Hikâye: Sinekler, 32 s.; 7. Hikâye: Alaca Karga ile Sarı Kanarya, 29 s.; 8. Hikâye: Herkesten Usullü, 29 s.; 10. Hikâye: Ayşe'nin Rüyası, 31 s.).
- Mehmed Hulusi (Mekteb-i Harbiye tarih muallimi mümtaz yüzbaşı), 1877-78 Osmanlı-Rus Seferi Avrupa Cihetindeki Harekât, İstanbul, Sancakçıyan Matbaası, 1326, 126 s.
- Mohammed Farid Bey, Étude sur la Crise Ottomane Actuelle 1911-1912 – 1914-1915, Nouvelle Édition, Genève, 1915, 83+1 s. (Fransızca).
- Moskovskiy Komitet R.K.P., Perviy S'yezd Partii, Kooperativnoe İzdatel'stvo Moskovskiy Raboçiy, Moskva, 1923, 66+1 s.
- Moskovskiy Komitet R.K.P., Pyatyy S'yezd Partii Londonskiy, Kooperativnoe İzdatel'stvo Moskovskiy Raboçiy, Moskva, 1923, 209+1 s.

- Moskovskiy Komitet R.K.P., Tretiy S'yezd Partii Londonskiy, Kooperativnoe İzdatel'stvo Moskovskiy Raboçiy, Moskva, 1923, 70+1 s.
- Moskovskiy Komitet R.K.P., Vtoroy S'yezd Partii Londonskiy, Kooperativnoe İzdatel'stvo Moskovskiy Raboçiy, Moskva, 1923, 127+1 s.
- Muaşeret Usulleri, İstanbul, Sevimli Ay Neşriyatı, 1927, 35+10 s.
- Murskiy, Volodımır, Yeni Rusya'nın İç Yüzü, Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi, 1932, 110+1 s. (Önsöz, Cafer Seydahmet tarafından yazılmıştır).
- Musa Kazım (Şeyhülislam), Safvetü'l-Beyan Fi Tefsiri'l-Kur'an, İstanbul, Matbaa-i Amire, 1336, 408 s.
- Musavver Servet-i Fünun'un Tarihçesi, İstanbul, Matbaa-i Ahmed İhsan ve Şürekâsı, 1328, 48 s.
- Müslüman Heyet-i Murahhasasının Âlâ Hazret-i İmparatorun Kafkasya Canişini Graf Voronsof Daşkof'a Takdim Ettikleri Arıza ve Müşarünileyh ile Mülakat, Mütercimi: Ayın. Hüseyinzade, 1905, 18 s.
- Namık Kemal, Osmanlı Tarihi, Cilt: 3, Cüz: 4, İstanbul, Mahmud Bey Matbaası, 1327, s. 193-206.
- Navayajskiy, G., Kojniya Veneriçeskıya Bol'zni i Sifilis', Knigayzdatel'stva Sotrudnik', Petrograd'- Kiev', 1915, 230+7 s.
- Nedim (Mahmud), Türkün Destanı, İstanbul, Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı, 1332, 14 s.
- Nerimanof, Neriman, Bahadır ile Sona, Balaca Roman, Bakû, Azerbaycan Halk Maarif Komiserliği Neşriyatı, 1341/1922, 48 s.
- Nevayi, Azerbaycan Edebiyat Cemiyeti Neşriyatı, Bakû, 1926, 107 s.
- Nevçirvanof, Zinet, Tatar-Başkırd Tilinde Yana Elifba, Moskva, SSSR Halıklarının Merkez Neşriyatı, 19 s.
- Nitti, Françesko, Evropa Bez Mira, Knigayzdatel'stva "Volga", Berlin, 234+1 s.
- Nitti, Françesko, Evropa Nad Bezdnoy, , Knigayzdatel'stva "Volga", Berlin, 1923, 366+1 s.
- Nurü'l-Beyan. Kur'an-ı Kerim Tefsirinin Türkçe Tercümesi, 1-2. c., Sahib ve Tâbii: Kitabhane-i İslam Sahibi İbrahim Hilmi, İstanbul, Matbaa-i Amire, 1340-1341, Cild: 1, 1340, 600+1 s; Cild: 2, 1341, 601-1147+29 s. (Hüseyin Kazım Kadri Başkanlığındaki bir heyet çevirmiştir).
- Ömer Hayyam, Rubailer, Farsça'dan tercüme eden: M. Seyidzade, Bakı, Azerbaycan Devlet Neşriyatı, 1959, 93+1 s.
- Ömer Hayyam Nişaburî (Hekim), Rubaiyyat, Yayımlayan: Mehmed İsmail Abbasıyan Cehremî, 96 s. Not: Basım yeri ve tarihi belirtilmemiştir. Muhammed Habibullah Zeki'nin hattından basılmıştır.

- Pavlov, İ., P., “Dvadtsati Letniy Opit Ob’ektivnogo İzuçeniya Vıs” Şey Nervnoy Deyetel’nosti Jivotnih, Gosudarstvennoe İzdatel’stvo Leningrad, 1925, 397+2 s.
- Resulzade Mehmed Emin, Milliyet ve Bolşevizm, İstanbul, Makaleler Mecmuası, Orhaniye Matbaası, 1928, 144 s.
- Resulzade, Mehmed Emin Bey, İhtilalci Sosyalizmin İflası ve Demokrasinin Geleceği, İstanbul, Orhaniye Matbaası, 1928, 70 s.
- Resulzade, Mehmet Emin, Çağdaş Azerbaycan Tarihi, Ankara, Yeni Cezaevi Matbaası, 1951, 34 s.
- Reşid Bey Efendizade, Arvat Meselesi (Analarımızın Talim ve Terbiyesi Hususunda Şariat Fetvalarına Ait Risaledir. Asar-ı Müteferrika İlavesiyle), Tiflis, Tipografiya Kantselyarii Nam’stnika E. İ. V.na Kavkaz’, 1914, 48 s.
- Rossiyskaya Kommunnstiçeskaya Partiya, Devyatıy S’ezd Rossiyskoy Kommunistiçeskoy Partii, Gosudarstvennoe İzdatel’stvo, Moskva, 1920, 412 s.
- Rossiyskaya Sotsialistiçeskaya Federativnaya Sovetskaya Respublika, 7-Y Vserossiyskiy S’ezd, Gosudarstvennoe İzdatel’stvo, Moskva, 1920, 281 s.
- Rossiysnaya Sotsialistiçeskaya Federativnaya Sovetskaya Respublika, Vos’moy Vserossiyskiy S’ezd Sovetov Raboçih, Krest’yanskih, Krasnoarmeyskih i Kazaçih Deputatov, Gosudarstvennoe İzdatel’stvo, Moskva, 1921, 299 s.
- Ruskaya Volna Al’manah’, Konstantinopol’, Tip. İzd. “Pressa”, Dekabr 1920, 30+2 s.
- Sadyk Beja, Elementarna Gramatyka Jezyka Arabskiego, Utożona Przez, Lwów, 1934, 120+4 s.
- Sanılı, H. Q., Böyüqler Üçün Elifba Qitabı, Baqı, Kızıl Zerk Matbaası, 1924, 50+2 s.
- Scherif, Schetch Saleh, Sefâihı, Scheich İsmail, Tunesien Und Algerien Ein Protest Gegen Französische Gewaltherrschaft, Als Privatdruck Gedruckt, Berlin, 1916, 32 s.
- Schiller, F., Kefalet Yahud Vefadar Dostlar, Mütercimi: Hüseyinzade Ali, Kader Matbaası, 1923, 24 s.
- Selman Mümtaz, Azerbaycan Edebiyatı, Komunist Neşriyatı, Bakû, 1925, Sayı: 1; Ağa Mesih Şirvani, 48 s. (3 adet), Sayı: 2; Molla Penah Vakıf, 128 s. (2 adet), Sayı: 3; Neşat-ı Şirvani, 72 s. (3 adet), Sayı: 4; Mehmed Hüseyin Han Müştak, 48 s. (2 adet), Sayı: 5; Kavsi, 79 s. (2 adet), Sayı: 6; Kerbela-yı Allahî Arif, 18 s. (2 adet), Sayı: 7; Nutki-yi Şirvani, 24 s. (3

- adet), Sayı:8; Kasım Bey Zakir, (2 adet; biri eksik [373 s.]), Sayı: 9; Mirza Şefî' Vazih, 29+1 s. (2 adet).
- Servet ve Sehavetiyle Meşhur Hacı Cenab Hacı Zeynelabidin Tağiyev'in Tercüme-i Ahvali, Bakû, Evvelimci Şirket Matbaası, 1903, 71 s.
- Seyyid Emir Ali, Mütercimi: M. Rauf, Musavver Tarih-i İslam, İstanbul, Kanaat Kütüphane ve Matbaası, 1329-1330, 1. Cilt: 320 s.; 2. Cilt: 320-616+14 s.
- Slonim', M., "Russkiye Predteçi Bolşevizma", Vseobçşaya Biblioteka, Russkoe Universalnoe İzdatel'stvo, Berlin, 1922, No:30, 64 s.
- Stenografiçeskiy Otçet II-oy Kraevoy Konferentsii Po Voprosam Kul'turu i Procveşçenniya Gorskih Narodov Sev.- Kav. Kraya Ot 16 Po 23 İyunya 1925 G., İzdanie Krayono Rostov N-D., 1926, 306+2 s.
- Syrian Protestant College, College Presss, Beirût, Syria, 1914, 48 s.
- Şemseddin Sami, Resimli Kamus-ı Fransevî. Fransızcadan Türkçeye Lugat Kitabı. Dictionnaire Français-Turc illustré, 4. bs., İstanbul, Mihran Matbaası, 1322/1905, (14)+ 2240 s.
- Şevçenko, T., Kobzar', Kooperativnogo Tovarista: "Ukrains'ka Knigarnya", Herson, 1918, 272+20 s.
- Şeyh-i Muslihiddin Sadi-yi Şirazi, Gülistan, İstanbul, Matbaa-i Osmaniye, 1302, 208 s.
- Tagor', Rabindranat', Natsionalizm',Perevod' S' Angkiyskago A.Şklyaver', Pod' Redaktsiye M. N. Şçvartsa, İzdatel'stvo S.Efron', Berlin, 126 +1 s.
- Takvimü's-Senevî el-Evvel-i La-Hemmi Havadisü'l-Harbü'l-Hâzıra, 50 s.
- Talibof, Abdurrahim Naccarzade,"İzahat der Husus-i Azadî", Tahran, Matbaa-i Şahenşahî, 1324, 74 s.
- Tarhan, Abdülhak Hamid, Yabancı Dostlar I. Kısım, Halk Kütüphanesi, Yeni Matbaa, İstanbul, 1342/1924, 43 s.
- Tekin, Turan, İstanbul, Kader Matbaası, 1330,143 s.
- The Asiatic Union, Why Should Not Japan Help India İn Her War of Independence?, 44 s. (Japonca).
- Timur Tüzükatı, Nihayette: Cengiz Yasası, Şerefüddin Ali, Mütercimi: Mustafa Rahmi, İstanbul, Matbaa-i Amire, 1339, 107+1 s. (Not: Kitapta Timur'un hayatı Şerefüddin Ali Yazdı'den tercüme edilmiştir ve tüzukat Langlés'in Fransızca eserinden tercüme edilmiştir).
- Tokadizade Şekib, Neşide-i Vicdan, İzmir, Keşişyan Matbaası, 1320, 51+1 s.
- Tolstoy, Gr., L.,H., "O Jizniy", Tip, M. P.C. (T-va İ, N, Kuşnerev' i K), Fontanka, 117., S. Peterburg, 1906, 137 s.

- Tolstoy, L. N., Rusça'dan Mütercimi Mütেকaid Binbaşısı Ali Fuad, Adem-i Müsavat, İstanbul, Cihan Matbaası, 1342, 24 s. (2. sayfası eksik).
- Tolstoy, L. N., Rusça'dan Mütercimi Mütেকaid Binbaşısı Ali Fuad, Dua, İstanbul, Cihan Matbaası, 1340, 20 s.
- Tolstoy, L. N., Rusça'dan Mütercimi Mütেকaid Binbaşısı Ali Fuad, Muhabbet, İstanbul, Cihan Matbaası, 1340-42, 32 s.
- Tolstoy, L. N., Rusça'dan Mütercimi Mütেকaid Binbaşısı Ali Fuad, Ruh, İstanbul, Cihan Biraderler Matbaası, 1340, 30 s.
- Tsitron', Aleksandr', 72 Dnya Pervago Russkago Parlamenta, Knigoizdatel'stvo Baum', S. Peterburg, 1906,165+6 s.
- Türkçe Sarf ve Nahiv, 334 s. (Not: Eski Harfli, ciltli, kapağı yok, yazarı tespit edilemedi).
- Usovskiy, B. "Monarhiya ili Respublika Narkov, Sotsyal'no- Politiceskaya Biblioteka, Kommerçeskaya Tipografiya, No:6, 1917.
- Ülken, Hilmi Ziya, İctimaî Felsefe Tenkitleri, I: Telifçiliğin Tenakuzları, İstanbul, Hamit B. Matbaası, 1933, 77 s.
- Vajneysiya Sobitiya Za Pervıy God' Mirovoy Voynı. Po 31-0e İyulya 1915., (Not: Tarih ve Basım yeri belirtilmemiş).
- Vak'a-i Dilsuz-i Tus Yainki Harekât-ı İslamiyet Ber-badkon-i Hükûmet-i Rus, İstanbul, Şems Matbaası, 1330, 70 s.
- Vezirof, Yusuf Bey, Hayat Sahifeleri, Bakû, Elektrik Matbaası, 1331/1913, 47 s.
- Vezirof, Yusuf Bey, Tarih'i, Coğrafi ve İktisadi Azerbaycan, İstanbul, Evkaf Matbaası, 1338-1340, 77+2 s. (2 adet).
- Vollmoeller, Karl, Das Wunder, Berlin, 1912, 25 s.
- Wells, H. G., Cihan Harbinin Umumi Hatları, 1-5 cilt, İstanbul, İstanbul, Devlet Matbaası, 1927-1928, 1.c. 12+217 s.; 2. c., 236 s.; 3. c., 1928, 252 s.; 4. c. 216 s.; 5. c., 135 s. (Hepsi fotokopidir).
- Yahya ibn Zekerriyya ibn Hızır el-Anferî, Muhtasarı Usûl-ü'l-Fıkh. Arapça Elyazma. Haşiyeli, (Tarih ve yer yok, tahminen 18. yüzyıl başları), 132 varak 28 x 18,30 Cm.
- Yazıksız, Necib Asım, Eski Savlar, Divanü Lugati't Türk'ten Me'huz, İstanbul, Şehzadebaşı: Evkaf Matbaası, 1338- 1340, 56 s.
- Yakovenko, B., Filozofiya Bal'shevizma, Vseobşşaya Biblioteka, Russkoe Universalnoe İzdatel'stvo, Berlin', No: 10, 62+1 s.

- Yeni Muhitü'l-Maarif, Nazım ve mürettibi: Emrullah, 3 ve 4. formlar, İstanbul, Hürriyet Matbaası, İstanbul, 1327-1329, 3. forma, 16 s.; 4. forma, s. 33-64. (Eksik).
- Yorulmaz, Haydar Rıfat, Aynî Haklar, İstanbul, Cumhuriyet Matbaası, 1927, 382+4 s.
- Yorulmaz, Haydar Rıfat, Bolşeviklik, İstanbul, Sanayiinefise Matbaası, 1932, 16 s. (Eksik).
- Yurdakul, Mehmed Emin, Dicle Önünde, Harp Mecmuası Neşriyatından İstanbul, 1332, 36 s.
- Yurdakul, Mehmed Emin, Ordunun Destanı, İstanbul, Matbaa-i Ahmed İhsan ve Şürekâsı, 1331, 40 s.
- Yurdakul, Mehmed Emin, Tan Sesleri, İstanbul, Matbaa-i Ahmed İhsan ve Şürekâsı, 1331, 31 s.
- Yurdakul, Mehmed Emin, Türk Sazı, Yaralar ve Sargılar, Naşiri: İbrahim Hilmi, İstanbul, 1330, 96 s.
- Zeyneloğlu Cihangir, Muhtasar Azerbaycan Tarihi, Şems Matbaası, İstanbul, 1342/1924, 221+1 s.

III- HÜSEYİN ZADE ALİ BEY ARŞİVİNDEKİ SÜRELİ YAYINLAR

- AKŞAM, Müdür-i Mesul: Kazım Şinasi, İstanbul, 24 Teşrin-i Evvel 1334, 17 Muharrem 1337, No: 35; 27 Teşrin-i Evvel 1334, 20 Muharrem 1337, No: 38.
- ALBAYRAK, Mesul Müdürü: Salim Polad, Erzurum Matbaası, 1329, 2 Teşrin-i Evvel -1331 No:30.
- ALÎ PEDAGOJİ ENSTİTÜ SALNAMESİ, Müdür-i Mesul: İnstütünün İçtimaiyat Muallimi: Halil Muhammedzade, Bakû, 1924, (Azerbaycan Devleti Türk Alî Pedagoji Enstitü üç seneliği ve ilk mezunlar dolayısıyla neşrolunur).
- AMAL, Baş Redaktör: Bayır Mirelioğlu, Bakû, 13 Haziran 1992, No: 4.
- ANADOLU, Mesul Müdür: Haydar Rüşdi, İzmir, 23 Haziran 1914, No: 806.
- ATİ, Müdür-i Mesul: Giridi Ahmet Saki, İstanbul, 23 Teşrin-i Evvel 1334/1918, No: 286.
- AZERÎ TÜRK, Müdür-i Mesul: Mehmet Sadık, İstanbul, 15 Mart 1928, No: 4
- BAKÛ, Redaktör; Nadatel, H. A.Vermişev, Bakû, 10 Dekabr 1910 No: 280.

- BERLİNER TAGEBLATT, 6 Februar 1917, No: 6.
- BOTE DER RUSSİSCHEN REVOLÜTION, Stockholm, 22 Sept. 1917 No: 2, 20 Okt. 1917, No:6.
- BULLETEN' ORGANİZATSİONNOY KOMİSSİİ PO SOZİBU I VCCCOYUZNAVA TURKOLOGİÇESKAVA S'EZDA. (I.Umum İttifak Türkoloji Kurultayını Çağırın Teşkilat Komisyonu Bülteni), Bakû, 27 Fevral 1926, No: 1; 2 Marta1926, No:3. (Ruşça- Türkçe).
- BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ ENDJOUAN TEREKİ İSLAM (Progers de L'İslam), Étude sur la Crise Actuelle Ottomane par Mohammed Farid Bey, Geneve, 1915 Septembre, No: 4; 1915 Oktobre- Novembre, No: 5-6.
- CEM, Müdür-i Mesul: Cemil, İstanbul, Matbaa-i Ahmed İhsan ve Şürekası, 1328, No: 28 Temmuz 1328, No: 33; 4 Ağustos 1328, No: 34; 11 Ağustos 1328, No: 35; 18 Ağustos 1328, No: 36; 25 Ağustos 1328, No: 37; 1 Eylül 1328, No: 38; 8 Eylül 1328, No: 39; 15 Eylül 1328, No: 40; 22 Eylül 1328, No: 41; 29 Eylül 1328, No: 42. (Fransızca-Türkçe).
- CHANT TURC, Sahib ve Naşiri: Şamlı Selim, İstanbul, Matbaa-i Ahmed Kemal, No: 2.
- ÇINARALTI, Sahip ve Neşriyat Müdürü: Orhan Seyfi Orhon, İstanbul, 14 Şubat 1942, No: 28.
- DEBİSTAN, Redaktör İzdatel: A. İ. Caferzade, Bakû, 6 Marta 1907/ 4 Sefer 1325, No: 4.
- DIE WOCHE, Druck und Verlag von August Scherl, Berlin, 15 Janvar 1916, No: 3 (2 orjinal).
- ECHOS DE L'İSLAM, Paris, 1 Novembre 1921, No: 38.
- EL- KARNÜL İŞRUN, Buenos Aires, 9 Decembre 1911, No: 42 (Arapça).
- EVRAK-I NEFİSE, Müdür ve Sahib-i İmtiyaz: Zülfikar Bey Hacıbeğli, muvakkat-i katib: Kazım Bey, Bakû Nevruz Matbaası, 27 April 1919, No: 2.
- FÜYUZAT, Sahib-i İmtiyaz ve Müdür-i Mesul: Ali Bey Hüseyinzade, 1Noyabr 1906, No: 1; 13 Noyabr 1906, No: 2; 26 Noyabr 1906, No: 3; 8 Dekabr 1906, No: 4; 18 Dekabr 1906, No: 5; 29 Dekabr 1906, No: 6; 25 Yanvar 1907, No: 8; 6 Fevral 1907, No: 9; 3 Mart 1907, No: 11; 15 Mart 1907, No: 12; 24 Mart 1907, No: 13; 7 April 1907, No: 14; 16 May 1907, No: 17; 25 Mayıs 1907, No: 18; 12 İyun 1907, No: 19; 23 İyun 1907, No: 20; 16 İyul 1907, No: 22; 26 İyul 1907, No: 23; 7 Ağustos 1907, No: 24; 1 Noyabr 1907, No: 32. (Not: Dijital Kopyası arşivimizde mevcuttur).
- GENÇ PEDAGOG, Mesul: Edebiyat Derneği, Bakû, Kanun-i sani 1925, Nüşhai fevkalade.

- GLOCKE (DİE), Herausgegeben von Parvus, Berlin, 24 Marz 1917, No: 52.
- GÜNEŞ, Müdür-i Mesul ve Sahib-i İmtiyaz: Oruç Oruçov, Bakû, No: 18 (1. Sayfada “Güneş Gazetesi’nin 18. Numarasına ilave” yazılmıştır, 2 sayfadır); 7 Dekabr 1910, No: 86; 10 Dekabr 1910, No: 88; No: 97 (1.sayfanın üstünde “Güneş Gazetesi’nin 97 numarasına ilave” yazılmıştır, 2 sayfadır)
- GÜNEŞ, Müdürü: Orhan Seyfi, İstanbul, (Matbaa-ı Ebuzziya), 15 Nisan 1927, Sayı: 7.
- HADİSAT, Müdür-i Mesul: Faik, İstanbul, 12 Teşrin-i Sani 1334/1918, No: 24; 19 Mart 1335/1919, No: 84.
- HAK Gazetesinin Haftalık İlavesidir, Matbaa-i Ebuzziya, 29 Haziran 1328, No: 11 (121 numaralı nüshaya merbuttur; ayrıca para ile satılmaz).
- HAKAİK, Mirza Ali Muhammet Hasan Uveysi, Bakû, Sefer 1325, No: 1, 7 İyul 1907, No: 5.
- HÂKİMİYET-İ MİLLİYE, Müdür-i mesul: Said, Ankara Hâkimiyet-i Milliye Matbaası, 13 Şubat 1925, No: 1349 (2 adet); 18 Şubat 1925, No: 1353; 6 Ağustos 1926, No: 1824; 9 Ağustos 1926, No: 1827; 12 Ağustos 1926, No: 1830; 15 Ağustos 1926, No: 1833; 16 Ağustos 1926, No: 1834; 24 Ağustos 1926, No: 1842; 27 Ağustos 1926, No: 1845; 30 Ağustos 1926, No: 1848.
- HALKA DOĞRU, Müdürü: Celal Sahir, İstanbul, 11 Nisan 1329, No: 1; 27 Haziran 1329, No: 12; 10 Temmuz 1329, No: 14; 25 Temmuz 1329, No: 16.
- HAYAT, Sahib-i İmtiyazı: Ali Merdan Bey Topçubaşof, Müdür ve Baş Muharrirleri: Ahmet Bey Ağayev, Ali Bey Hüseyinzade, Bakû, Buhariye Matbaası, 1905-1906, No: 1-5, 31, 32, 34, 41-45, 47, 49, 51, 52, 59, 60, 62, 64, 68-71, 73, 74, 77, 101, 103, 105- 109, 111-114, 118-120, 123-125, 127, 129, 131, 132, 143, 145, 146, 151-154, 156- 158, 160, 161, 171- 173, 175-181, 184, 185, 187, 188, 190, 191, 193, 194. (Not: Dijital kopyası arşivimizde mevcuttur).
- HİLAL-İ AHMER, Müdür-i Mesul: Ali Macis, İstanbul, 24 Temmuz 1918, No: 4, (2 adet).
- İÇTİHAD; Cenevre, Kanun-i Sani 1905, 1. Sene, No: 2; Caire, Teşrin-i evvel 1905, 1. Sene, No: 2; Cenevre, Mart 1905, 1. Sene, No: 4; Cenevre, Haziran 1905, 1. Sene, No: 7; Cenevre, Temmuz 1905, 1. Sene, No: 8; Cenevre, Nisan 1906, 1. Sene, No: 11; Cenevre, Haziran 1906, 1. Sene, No: 12; Caire, Teşrin-i Sani 1906, 2. Sene, No: 3; Caire, Kanun-i Sani 1908, 2. Sene, No: 5, Caire, Mayıs 1908, 2. Sene, No: 7; İstanbul, 30 Kanun-i Sani 1329, 4. Sene, No: 91; İstanbul, 31 Şubat 1329, 4. Sene,

- No: 93; İstanbul, 20 Şubat 1329, 4. Sene, No: 94; İstanbul, 27 Şubat 1329, 4. Sene, No: 95; İstanbul, 6 Mart 1330, 4. Sene, No: 96; İstanbul, 13 Mart 1330, 4. Sene, No: 97; İstanbul, 27 Mart 1330, 4. Sene, No: 99; İstanbul, 24 Nisan 1330, 5. Sene, No: 103; İstanbul, 23 Teşrin-i Evvel 1330, 5. Sene, No: 120; İstanbul, 20 Teşrin-i Sani 1330, 5. Sene, No: 122; İstanbul, 7 Teşrin-i Sani 1918, No: 129; İstanbul, 9 Kanun-i Sani 1919, No: 138; İstanbul, 15 Şubat 1922, No: 143; İstanbul, 1 Mart 1922, No: 144; İstanbul, 1 Nisan 1922, No: 146; İstanbul, 15 Nisan 1922, No: 147; İstanbul, 15 Eylül 1922, No: 149; İstanbul, 23 Teşrin-i Sani 1922, No: 150; İstanbul, 1 Mayıs 1923, No: 153; İstanbul, 1 Haziran 1923, No: 154; İstanbul, 1 Temmuz 1923, No: 155; İstanbul, 1 Eylül 1923, No: 157; İstanbul, 1 Teşrin-i evvel 1923, No: 158; İstanbul, 1 Kanun-i Evvel 1923, No: 160; İstanbul, 1 Kanun-i Sani 1923, No: 161; İstanbul, 1 Şubat 1923, No: 162.
- İKDAM, Müdür-i Mesul: Ömer İzettin, İstanbul, 23 Temmuz 1918/1334, No: 7705(eksik); 3 Haziran 1336-1920, No: 8371; 4 Haziran 1336-1920, No: 8372; 5 Haziran 1920-1336, No: 8373; 7 Haziran 1920-1336, No: 8375.
- İRŞAD, Müdür ve Sahib-i İmtiyaz: Ahmet Bey Agayev, Bakû,; 23 Dekabr 1905, No: 5; 14 İyul 1906, No: 105; 22 Noyabr 1907, No: 118; 29 Noyabr 1907, No: 121; 2 Dekabr 1907, No: 122; 8 Dekabr 1907, No: 125; 1 Yanvar 1908, No: 1; 24 Yanvar 1908, No: 11; 29 Yanvar 1908, No: 13; 18 Marta 1908, No: 35; 20 Marta 1908, No: 36; 22 Marta 1908, No: 37; 27 Marta 1908, No: 40; 29 Marta 1908, No: 41; 1 April 1908, No: 43; 3 April 1908, No: 44; 5 April 1908, No: 45; 10 April 1908, No: 48; 13 April 1908, No: 50; 15 April 1908, No: 51; 24 April 1908, No: 56; 26 April 1908, No: 57; 29 April 1908, No: 59; 1 May 1908, No: 60; 3 May 1908, No: 61 (Yırtık gazete); 15 May 1908, No: 68.
- İSTANBUL, Müdür-i Mesul: Muhammed Rüşdi, İstanbul, 8 Kanun-ı Evvel 1334- 1918, No: 30.
- İSTİKLAL, Baş Muharriri: M. E. Resulzade, Berlin, 10 Dec. 1932, Yıl: 1, No: 21.
- İSTİKLAL, Müdür-i Mesul: Halil Ekrem, İstanbul, 28 Haziran 1919-1335, No: 186; 3 Teşrin-i Evvel 1919, No: 267; 8 Teşrin-i Evvel 1919, No: 272.
- İZMİR MİLLİ KÜTÜPHANE ve SİNEMASININ 328 ve 329 SENELERİ HESAB-I KATİ CETVELLERİ, Selanik Matbaası, İzmir.
- İZMİR VİLAYETİ POSTA ve TELGRAF İSTATİSTİĞİ, Nafiz Mustafa Matbaası, 1339.
- İZVESTIYA AZERBAYJANSKOGO ARHEOLOGİÇESKOGO KOMİTETA (Azeri Arkeoloji Komitesi Ahbarı), Azerbaycan Arkeoloji Komitesinin izniyle çıkarılmıştır, Yönetici: T. Şahbazi, Bakû, 1926.

KARAGÖZ, Sahib-i İmtiyaz ve Musavviri: Ali Fuad, 12 Mart 1909, İstanbul, No: 66; 1 Nisan 1909, İstanbul, No: 76 (1 sayfa); Müdür-i Mesul: A. Sami, 8 T. Evvel 1327, No: 350; 19 T. Evvel 1327, No: 353; 22 T. Evvel 1327, No: 354 (354) ; Müdür-i Mesul: Ali Haydar, 10 K. Evvel 1327, No: 368; 14 K. Evvel 1327, No: 369; 17 K. Evvel 1327, No: 370; 24 K. Evvel 1327, No: 372; 7 K. Sani 1327, No: 376; 11 K. Sani 1327, No: 377; 14 K. Sani 1327, No: 378; 25 K. Sani 1327, No: 381; 3 Mart 1327, No: 392; 7 Nisan 1328, No: 402; 11 Nisan 1328, No: 403; 21 Nisan 1328, No: 406; 15 Ağustos 1328, No: 441; 22 Ağustos 1328, No: 444; Müdür-i Mesul: Baha Tevfik, 20 Mart 1329, No: 504; Müdür-i Mesul: İsmail Neşat, 20 Ağustos 1330, No: 660; Müdür-i Mesul: Memduh Süleyman, 15 Eylül 1330, No: 667; 23 T. Evvel 1330, No: 682; 29 T. Evvel 1330, No: 685; 1 T. Sani 1330, No: 686; 3 T. Sani 1330, No: 687; 5 T. Sani 1330, No: 688; 8 T. Sani 1330, No: 689; 10 T. Sani 1330, No: 690; 12 T. Sani 1330, No: 691; 15 T. Sani 1330, No: 692; 17 T. Sani 1330, No: 693; 19 T. Sani 1330, No: 694; 22 T. Sani 1330, No: 695; 24 T. Sani 1330, No: 696; 26 T. Sani 1330, No: 697; 29 T. Sani 1330, No: 698; 1 K. Evvel 1330, No: 699; 3 K. Evvel 1330, No: 700; 6 K. Evvel 1330, No: 701; 8 K. Evvel 1330, No: 702; 10 K. Evvel 1330, No: 703; 13 K. Evvel 1330, No: 704; 15 K. Evvel 1330, No: 705; 17 K. Evvel 1330, No: 706; 20 K. Evvel 1330, No: 707; 22 K. Evvel 1330, No: 708; 24 K. Evvel 1330, No: 709; 27 K. Evvel 1330, No: 710; 29 K. Evvel 1330, No: 711; 31 K. Evvel 1330, No: 712; 3 K. Sani 1330, No: 713; 5 K. Sani 1330, No: 714; 7 K. Sani 1330, No: 715; 10 K. Sani 1330, No: 716; 12 K. Sani 1330, No: 717; 14 K. Sani 1330, No: 718; 17 K. Sani 1330, No: 719; 19 K. Sani 1330, No: 720; 21 K. Sani 1330, No: 721; 24 K. Sani 1330, No: 722; 26 K. Sani 1330, No: 723; 28 K. Sani 1330, No: 724; 31 K. Sani 1330, No: 725; 2 Şubat 1330, No: 726; 4 Şubat 1330, No: 727; 9 Şubat 1330, No: 729; 11 Şubat 1330, No: 730; 14 Şubat 1330, No: 731; 11 Mart 1331, No: 742; 14 Mart 1331, No: 743; 16 Mart 1331, No: 744; 18 Mart 1331, No: 745; 21 Mart 1331, No: 746; 23 Mart 1331, No: 747; 28 Mart 1331, No: 749; 30 Mart 1331, No: 750; 1 Nisan 1331, No: 751; 3 Mayıs 1331, No: 765; Müdür-i Mesul: Burhan Cahid, İkdam matbaası, 13 Mayıs 1338, No: 1482; Müdür-i Mesul: Rebani Fehmi, 19 K. Evvel 1338, No: 1644; 26 Nisan 1340, No: 1681; 23 Ağustos 1340, No: 1715.

KNİGA İ REVOLÜTSİYA [Aylık biyografik eleştiri dergisi], Petersburg Devlet Yayınevi, 1920 İyul.

KOMÜNİST, Müdür-i Mesul: Habib Habibof, Bakû, 24 Şubat 1926, No: 47 (1642).

MAARİF VE MEDENİYET, Bakû, 1923, No: 1-12, 1-5, 7-10; 1924, No: 1-8; 1925: 1,3.

- MAARİF YOLU, Müdür-i Mesul: Elif Feyzi, Dağıstan Halk Maarif Komiserliği Neşriyatı, 1925, No: 9-10.
- MECMUATÜ'L-EBUZZİYA, Ebuzziya Matbaası, İstanbul, 5 Cemaziyel evvel 1329, No: 9.
- MEHTAP, Mesul Müdürü: Mehmet Faik, Tanin Matbaası, İstanbul, 10 Temmuz 1327, No: 10; 15 Ağustos 1327, No: 25.
- MEŞVERET, Müdür-i Mesul: Naci, 10 Temmuz 1328, No: 398.
- MİLLÎ TİCARET, Müdür-i Mesul: Hıdır, İstanbul, 4 Şubat 1926, No: 37.
- MOLLA NASREDDİN, Müdür ve Baş Muharrir: Celil Mehmetkuluzade, Tiflis, Gayret Matbaası, 28 İyul 1906, No: 17; 22 Sentyabr 1906, No: 25; Muvakkit müdür: Mehmet Ali Sadıkî, 22 Dekabr 1910, No: 41; 7 Fevralya 1911, No: 6; 12 Oktabr 1913, No: 23; 22 Yanvar 1914, No: 2.
- NARODI, Vostoka ORGAN SOVETA PROPAGANDI İ DEYSTVİY NARODOV VOSTOKA, [Doğu halkları Sovyet propagandası ve Doğu halklarının faaliyetleri], Bakû, Gosudarstvennoye İzdatel'stvo "Azertsentropçat", Oktyabr'1920, No: 1.
- NECAT, Sahib-i İmtiyaz ve Müdür-i Mesul: İsa Beg Aşurbekof, Kaspi matbaası, 20 Noyabr 1910, No: 1.
- NOTA MECMUASI, Câmi' ve Sahibi: Ali Galib, İstanbul, Âlem Matbaası – Ahmed İhsan ve Şürekâsı.
- NOVOYE VREMYA, Redaktor': M. A. Suvorin', İzdaniye Tovarişçestva A.S. Suvorina, St. Peterburg, 27 Oktyabr (9 Noyabr) 1912, No: 13157.
- ODLAR YURDU, Bakû, Fevral 1988 No: 3(400) (Kiril harfli); April 1988, No:4(76), (Arap, Latin, Kiril harfli); İyul 1988, No:7(79), (Arap harfli); Oktabr 1988, No: 10 (fotokopi), (Arap harfli); Avgust 1988, No: 15(412), (Kiril harfli); Avgust 1988, No: 16 (483), (Kiril harfli); Yanvar 1989, No: 1 (1) (2 adet), (Latin harfli); Fevral 1989, No: 2 (2 adet), (Arap harfli); Mart 1989, No: 3 (3), (Latin harfli); Redaktör: Ramiz Askerov, Mart 1989, No: 5-6 (436 – 437) , (Kiril harfli); Avgust 1989, No: 16(447) (2 orijinal), (Kiril harfli); Mart 1990, No: 3 (4 adet), (Arap harfli); Mart 1990, No: 3 (Latin harfli).
- ODLU YURT, Mesul Müdür: Kemal, Temmuz 1930, İstanbul, No: 18; Ağustos 1930, No: 19; Eylül 1930, No: 20; İkinci Kanun 1930, No: 24; Umumi neşriyat ve yazı işleri müdürü: Mirza Bala, Temmuz- Ağustos 1931, No: 5-6 (30-31).
- OSMANİSCHER LLOYD, Müdür ve Baş Muharriri: Prof. Dr. Zilberman, İst. – Avust.- Almanya, 20 Yanvar 1918, No: 19 (Orijinal); İstanbul, 20 Janvier 1918, No: 19; Şef Redaktör: Dr. E. M. Grunwald, İstanbul, 29 Juni 1911, No: 150 (2 Nüsha).

- PAPAGHAN, Sahib-i İmtiyazı: Karabet, Muharriri: Hüseyin Nazmi, Dersaadet, Cihan Matbaası 25 K. Sani 1908, No: 91.
- PRESSE DU SOÏR, Directeur- Politique: Eugene Maxıhoff, İstanbul, 17 Aout 1921, No: 192.
- PROMETHEE, Le Gérant: P. Girault, Paris, Juillet 1932, No: 68; Janvier 1933, No: 74; Le Gérant: M. Bisnovaty, Paris, Mai 1935, No: 102.
- RUMELİ, Mesul Müdür: Muharrem Sabri, Selanik, 4 Kanun-ı Evvel 1327, No: 610.
- SAY VE TETEBBU, Müdür-i Mesul; Nafi Atif, Edirne, 22 Şubat 1911/9 Şubat 1326, No: 1; 1 Mart 1327, No: 2.
- SEDA, Müdür ve Sahib-i İmtiyaz: Haşım Bey Vezirov, Bakû, 18 Noyabr 1909, No: 33.
- SERVET-İ FÜNUN, Sahib ve Müdür-i Mesul: Ahmet İhsan, İstanbul, 12 Temmuz 1331 (1915), No: 329 (Fotokopi).
- ŞULE, Müdür-i Mesul: Mecdüddin, İstanbul, 11 Eylül 1334, No: 4.
- TAN, Baş Muharrir: Ahmed Emin Yılmaz, 4 Mart 1938, No: 1020; 18 Mart 1940, No: 1662 (2 adet).
- TANİN, Müdür-i Mesul: Hüseyin Cahid, İstanbul, 26 Kanun-ı Evvel 1326, No: 843; 14 Kanun-ı Sani 1326, No: 862; 17 Kanun-ı Sani 1326, No: 865; 14 Şubat 1326, No: 893; 15 Nisan 1327, No: 953; 21 Temmuz 1327, No: 1049; Müdür-i Mesul: Asaf Veraldin, İstanbul, 20 Haziran 1329, No: 1655; 29 Haziran 1329, No: 1659; 29 Eylül 1329, No: 1726, (ilk sayfası eksik).
- TASVİR-İ EFKÂR, Müdür-i Mesul: Ahmed Hamdi, 3 Ağustos 1329, İstanbul, No: 843-844; Müdür-i Mesul: Ayın. Behçet, İstanbul, 16 Nisan 1331, 29 Nisan 1910, No: 1425; Müdür-i Mesul: Ahmed Rasim, İstanbul, 2 Mart 1334 (1918), No: 2381; 18 Mart 1334 (1918), No: 2397.
- TERAKKİ, Redaktör: Ahmet Bey, Bakû, 3 Avgust 1908, No: 22; 4 Yanvar 1909, No: 3; 9 Fevral 1909, No: 31; 10 Fevral 1909, No: 32; 20 Fevral 1909, No: 41; 22 Fevral 1909, No: 42; 26 Fevral 1909, No: 44; 3 Mart 1909, No: 47; 5 Mart 1909, No: 49; 12 Mart 1909, No: 52; 13 Mart 1909, No: 53; 16 Mart 1909, No: 55; 20 Mart 1909, No: 59; 24 Mart 1909, No: 61; 25 Mart 1909, No: 62; 30 Mart 1909, No: 65; 10 April 1909, No: 75; 12 April 1909, No: 76; 16 April 1909, No: 80.
- TERCÜMAN-I HAKİKAT, Müdür-i Mesul: Mehmet Nüzhet, İstanbul, 31 Mart 1327, No: 10784; Müdür-i Mesul: Mehmed Selahaddin, Ser-Muharriri: Ağaoğlu Ahmed, İstanbul, 29 Eylül 1329, No: 11677; 13 Eylül 1330, No: 12018; 13 Kanun-ı Evvel 1914, No: 12096; 14 Kanun-ı Evvel

- 1914, No: 12097; Müdür-i Mesul: Ali Behçet, İstanbul, 3 Eylül 1333, No: 13122; 12 Şubat 1334/1918, No: 13282; 1 Eylül 1334/1918, No:13470; 25 Eylül 1334/1918, No: 13483.
- TIP DÜNYASI, (Aylık Tıbbi Risale), Türkiye Akıl Hıfz-ı Sıhhası Cemiyeti'nin fikirlerini neşreder. 1938, No: 12-128.
- TURAN, Szerkeszti: Vıkar Bela, Budapest, Februar 1917, 2. Szam; Marcius 1917, 3. Szam; Aprılis- Majus, 4-5. Szam (Sadece kapağı mevcuttur).
- TÜRK ŞAİRLERİ, Sadettin Nüzhet Ergun, İstanbul, No: 25.
- TÜRK YILI, (Türk Ocakları Merkezî Heyeti Tarafından Neşrolunur) Toplayan: Akçuraoğlu Yusuf, İstanbul (Yeni Matbaa), 1928.
- TÜRK YURDU, 1. Cilt: Müdür: Akçura Oğlu Yusuf, İstanbul, 1327-1328; 3. Cilt: Müdürü: Mehmed Emin, İstanbul, 1329; 4. Cilt: Müdürü: Mehmed Emin, İstanbul, 1329; Müdürü: Akçura Oğlu Yusuf, 11 Kanun-ı Evvel 1330, yıl:3, cilt: 7, sayı:73; 5 Mart 1331, yıl:4, cilt:8, sayı: 79; 2 Nisan 1331, yıl:4, cilt:8, sayı:81, (3 adet); 23 Nisan 1331, yıl:4, cilt:8 sayı: 72; 21 Mayıs 1331, yıl:4, cilt:8, sayı:83; 2 Temmuz 1331, yıl:4, cilt:8, sayı: 87; Müdürü: Celal Sahir, 8 Teşrin-i sani 1333, yıl:6, cilt:13, sayı:147 (2 adet); Müdür-i Mesul: Enver Kamil, İstanbul, Eylül 1927, 16. sene, cilt:6, No: 33.
- TÜRK, Mısır, 3 Kanun-i evvel 1320/8 December 1904, No: 59; 24 Şubat 1320/9 Mart 1905, No: 71.
- VAKİT, Müdür-i Mesul: Ahmet Emin, İstanbul, 2 Kanun-i sani 1918, No: 83; 20 Kanun-ı sani 1918, No:91; 21 Şubat 1918, No:123; Müdür-i Mesul: Hüseyin Necati, İstanbul, 23 Şubat 1921, No:1153; 11 Mayıs 1921, No:1230; 10 Kanun-ı sani 1922, No:1468; 18 Mart 1925, No:? (Eksik); Müdür-i Mesul: Naşir Hakkı, İstanbul, 29 Mart 1926, No:2963; Müdür-i Mesul: Naşir Hakkı, İstanbul, 30 Haziran 1926, No:3050.
- VAKİT, Müdür-i Mesul: F.Kerimi, Orenburg-Rusya, 21 Fevral 1908, No:284; 3 Dekabr 1909, No:552.
- VATANDAŞ, Müdür-i Mesul: Hasan Şevki, Selanik, 24 Ağustos 1912, No: 91.
- WELTKULTUR UND WELTPOLİTİK ÖSTERREİCHİSCHE UND DEUTSCHE SCHRİFTENREİHE, F. Bruckmann A. – G., 6 München 1915, Deutsche Folge 1,2,4 (Institut für Kulturforschung in Wien, Ernst Jäckh in Berlin).
- YAKIN TARİHİMİZ (Milliyet), Fasikül 3; 5- 14; 16; 18- 20; 22- 30.
- YAKIN TARİHİMİZ, Müessis ve yazı işlerini fiilen idare eden: Feridun Kandemir, İstanbul, 26 Nisan 1962, No: 9 (2 orjinal); 17 Mayıs 1962, No: 12; 24 Mayıs 1962, No: 13.
- YENİ EDİRNE, Sahib ve Müdür-i Mesulü: Mustafa Şevket, Edirne, 1 Kanun-ı Evvel 1910, No: 431; 15 Kanun-i sani 1910, No: 445; 5 Mart 1911, No: 459; 19 Mart 1911, No: 463.

- YENİ FİKİR, Heyet-i Tahriiriye, Bakû, 14 Mart 1926, No: 1038.
- YENİ FÜYUZAT, Sahib-i İmtiyaz ve Müdür-i Mesul: Ali Paşa Hüseyinzade, 19 Oktyabr 1910, No: 1; 26 Oktyabr 1910, No: 2; 2 Noyabr 1910, No: 3; 30 Noyabr 1910, No: 7.
- YENİ GÜN, Müdür-i Mesul: Ahmed Rasim, İstanbul, 26 Kanun-ı Sani 1920, No: 211.
- YENİ KAFKASYA, Müdür-i Mesul: Ahmed Hakkı, 29 Mart 1926, İstanbul No: (58) 10.
- YENİ MECMUA, Yeni Mecmuanın Fevkalade Nüshası (Çanakkale zaferi), İstanbul, 18 Mart/5 Mart 1331.
- YENİ MEKTEP, Azerbaycan Matbuat Müdürlüğü, Bakû, Yanvar 1926, No: 1; Fevral 1926, No: 2.
- YENİ TURKESTAN, Müdür-i Mesul: Mehmet Kazım, İstanbul, Oktobre-Novembre 1927, No: 5-6.
- YURTTAŞ, Baş Redaktör: Majis Seferli, Azerbaycan, Bakı, 12 Fevral 1922, No: 7 (57).
- ZAMAN, Müdür-i Mesul: Mehmed Necati, İstanbul, 6 Teşrin-i Sani 1334/1918, No: 211; Müdür-i Mesul: Fuad Fazlı, İstanbul, 26 Mart 1335/1919, No: 347; 8 Nisan 1335/1919, No: 353.

Kaynaklar:

- Çağın, Şerif, “Abdullah Cevdet’ten Hüseyinzade Ali’ye mektuplar ve Kartpostallar” Yeni Türk Edebiyatı, İstanbul, Dergâh Yayınları, Mart 2010, Sayı: 1, s. 195-232.
- Özcan, Ömer, “Hasan Sabri Ayvazof’un Hüseyinzade Ali’ye Mektupları”, Yeni Türk Edebiyatı, İstanbul, Dergâh Yayınları, Mart 2010, Sayı: 1, s. 233-244.
- Akpınar, (2007a) Yavuz, “Azerbaycanlı Şair Muhammed Hadi’nin Bilinmeyen Bir Şiiri: ‘Kahraman Türk Askerlerine’”, Kardeş Kalemler, Ankara, Temmuz 2007, Sayı: 7, s. 62-67.
- Akpınar, (2007b) Yavuz, “Hüseyinzade Ali Turan’ın Arşivi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne Bağışlandı”, Ege Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İzmir, 2007, Sayı: XIII/1 [14], s. 313.